Национальная библиотека Республики Тыва им. А.С. Пушкина
СЕКТОР ГОСБИБЛИОГРАФИИ

ШЫН

НИИТИЛЕЛ-ПОЛИТИКТИГ СОЛУН

1925 чылдың август 31-де үнүп эгелээн

№ 6 (16954)

2005 чылдың ЯНВАРЬ 22, суббота

Номерни парлалгаже дужааганы: график езугаар – 21.00, херек кырында – 22.30
Садар өртээ – 4 рубль.

ҮЕНИҢ НЕГЕЛДЕЗИН ЕЗУГААР

ЧАА ЧАЗАК ТУРГУСТУНГАН, УДУРТУКЧУЛАРНЫ ТОМУЙЛААН

Тыва Республиканың чаа Чазааның бирги организастыг хуралы январь 20-де болуп эрткен. ТР-ниң Чазааның харыысалгалыг ажылдакчылары, бүдүрүлгелериң, организацияларның удуртукчулары, политиктиг партияларның болгаш шимчээшкиннериң төлээлекчилери болгаш өскелердаа хуралдың ажылынга киришкен.

Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының чаа системазының болгаш структуразының дугайында айтырыгны хуралга чугаалашкан.

Тыва Республиканың Чазак Даргазы Ш.Д. Ооржак ТР-ниң Чазааның канчаар ажылдап келгениниң, ону халаарының дугайында үве чугаалаан. ***(Чугааның сөзүглелин бөгүнгү солунда парлаан).***

ТР-ниң Чазаан халаар дугайында ТР-ниң Чазак Даргазының Чарлыын номчаан.

Чазак кежигүннери турган Е.К. Матвеевага, О.С. Ширинду́ге,К.Ч. Монгушка,С.Ы. Ооржакка, В.О. Тарымага, О.Д. Тинмейге үре-түннелдиг ажылчорудулгазы дээш Чазак Даргазының өөрүп четтиргенин илереткен бижиктерни тывыскан.

ТР-ниң халашкан Чазааның кежигүннери боттарының олуттарын чаа соңгуттурар кежигүннерге чайлап бергеннер. Чаа Чазактың бирги организастыг хуралы бодунуң ажылын уламчылаан.

ТР-ниң Чазак Даргазы Ш.Д.Ооржак ТР-ниң күүсекчи эрге-чагырга органнарының чаа системазынга болгаш структуразынга хамаарыштыр үве чугаалаан. ***(Ооң сөзүглелин бөгүнгү солунда парлаан).***

ТР-ниң күүсекчи эрге-чагырга органнарының чаа системазының болгаш структуразының дугайында ТР-ниң Чазак Даргазының Чарлыын номчуп танышты́рган. ***(Ук Чарлыкты бөгүнгү солунда парлаан).***

ТР-ниң Чазак кежигүннерин—ТР-ниң Чазак Даргазының оралакчыларын, яамыларның сайыттарын томуйлаан чарлыктарны номчаан. Ол ышкаш республиканың агентстволарының удуртукчуларын томуйлаан.

Ш.Д.Ооржак ТР-ниң Чазак Даргазының оралакчыларынга, сайыттарга, агентстволарның удуртукчуларынга томуйлаттырганнарга изиг байырны чедиргеш, онаашкан ажыл-херээн ак сеткилдиг күүседирин, ылаңгыя эң-не кол сорулга—чоннуң амыдыралын экижидер дээш шудургу ажылдаарын күзээн.

Бистиң корр.

Тыва Республиканың Чазак Даргазы Ш.Д. Ооржактың Тыва Республиканың чаа Чазааның бирги организастыг хуралынга 2005 чылдың январь 20-де ЧУГААЗЫ

Хүндүлүг коллегалар!

Бөгүн бистер бодувустуң хуралывыста хүн чуруму чокка республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының чаа системазы болгаш структуразы-биле, оон үнүп турар бүгү-ле айтырыглар-биле таныжар дээш чыглып келдивис.

Чазакты халаар дугайында Чарлыкты ам номчуур.

Аңаа ат салырының мурнунда амгы ажылдап турар Чазактың тургустунганындан бээр ийи чыл чартык үениң дургузунда бистиң кылган ажылывысты анализтеп көрген. Мээң республиканың Баштыңынга ажылдап келген үелеримде бо дөрт дугаар Чазак болур.

Бирээде, 90 чылдың Чазаанга Совет Эвилелиниң, оон соонда Россия Федерациязының составынга демократтыг чаартылгаларның эң баштайгы эгелекчилери болур чиик эвес үлүг онаашкан. Ол үеде чаңчыкпаан федерализм, сөстүң хостуу, рынок хамаарылгалары, хуужудулга деп сөстерни адаары безин берге турган.

Ийиде, чурттуң чаңгыс партиялыг политиктиг системадан хөй партиялыг политиктиг системаже, планнаттынган социалистиг экономикадан рынокче шилчииринiң аар шылгалдазын Чазак тудуп эрткен. Бо бүгү боттандырып турган чаартылгаларның эргехоойлу баазазы кошкак турган. Оон үлүүнге ССРЭ-ниң буступ дүшкениниң, чоннуң амыдыралчурталгазының ядараанының, экономиктиг кризистиң бүгү аар чүүгү онаашкан.

Үште, 98 чылдың августа болган саң-хөө кризизиниң болгаш инфляцияның, федералдыг Чазактың төнчү чокка халажып турганының уржуктарын Чазак шыдажып эрткен.

2002 чылдың ортан үезиниң дөртку Чазааның ажыл-чорудулгазы чурттуң Президентизи В.В. Путинниң ажылы-биле сырый харылзаалыг, чурттуң политиктиг амыдыралы, оон экономиказы элээн турумчуп экижээн. Бо Чазак чүгле ийи чыл чартык үениң дургузунда ажылдаан-даа болза, бо хуусааның иштинде эвээш эвес чүүлдерни кылган. Чурттуң болгаш республиканың политиктиг амыдыралынга ол идепкейлиг киришкен. Демократияны хөгжүдүп, улусчу эрге-чагырганы быжыглавышаан, республиканың ат-алдарын Россияда болгаш оон дашкаар чурттарда көдүрүп турар.

Социал-экономиктиг чаартылгаларны чорудар дээш Чазак ажылдап келген. 2002-2004 чылдарның Чазак отчеттарындан алгаш көөрге, регионалдыг ниити продукт, айда ортумак ажыл төлевири,чурттакчы чоннуң орулгазы доктаамал өзүп турган. Үндүрүг онаар баазаны калбартып, бодунуң орулгазының деннелин бедидип тургаш, бо чылдарның бюджедин Чазак күүседип келген.

Эң-не кол үве бо Чазак республиканың соңгукчуларының деткимчезин ап келген. Политиктиг турум чорукту, националдар болгаш шажыннар аразында чөпшээрежилгени ол хандырган.

Чүге бөгүн бо Чазакты дүжүрүп турар мен? Чуртта боттандырып турар административтиг реформага,эрге-чагырганың бүгү деннелиниң ажыктыын бедидериниң эргежок чугулазынга, тус чер бот-башкарылгазын хөгжүдеринге, бюджеттер аразының харылзааларының реформазынга, федералдыг болгаш регионалдыг эрге-чагырга органнарының аразында, регионнарның эрге-чагырга органнарының болгаш тус чер бот-башкарылга органнарының аразында бүрүн эргелерин аңгылаарының талазы-биле чаа сорулгаларга дүүштүр бо базымны кылып турар.

Субъектилерде административтиг реформа эгелээн. Чурттуң Президентизиниң чаа эгелээшкиннеринге болгаш Россияның Конституциязының 77 үүлүнде айытканынга дүүштүр күүсекчи эрге-чагырга органнарының системазын чаартыр ужурлуг бис.

Хүндүлүг Чазак кежигүннери, силерниң үре-түннелдиг күш-ажылыңар дээш өөрүп четтирдим. Боттарының аныяк коллегаларынга улуг дузаны чедирген, оларның-биле байлак дуржулгазын солушкан хоочуннарга онза өөрүп четтиргенимни илереттим.

Шудургу ажыл-ижи, бодунуң чонунга бердингени,биче сеткилдии, төлептии, сагыш-сеткилиниң арыы болгаш хамааты харыысалгалыы дээш Чазак кежигүннеринге, оон Аппарадының ажылдакчыларынга өөрүп четтирдим. Бо бөдүүн эвес үеде бодуңарның чонуңар-биле кады чоруп, оларның сонуургалдарын камгалап келгениңер дээш четтирдим. Бистиң чонувустуң амыдыралы чыл келген тудум-на экижизин дээш күжүнерни, үе-шагыңарны харамнанмаан силер. Силериң күш-ажылыңарны чон бедии-биле үнелээр дээрзинге бүзүрээр мен.

Тыва Республиканың Чазаан халаар дугайында

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗАК ДАРГАЗЫНЫҢ ЧАРЛЫЫ

Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының системазының болгаш структуразының өскерилгени-биле холбаштыр Тыва Республиканың Конституциязының 111 үүлүнүң «ж», «з» пунктуларын удуртулга болдургаш, **доктаадырым болза:**

1.Тыва Республиканың Чазаан халажылгаже үндүрер.

2.Тыва Республиканың Чазааның чаа составы тургустунгужеге чедир Тыва Республиканың Чазааның кежигүннери боттарының хүлээлгелерин күүседир.

3.Бо Чарлык аңаа ат салган үеден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. ООРЖАК.

Кызыл хоорай, 2005 чылдың январь 20, № 6.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.Д. Ооржактың Тыва Республиканың чаа Чазааның бирги организастыг хуралынга 2005 чылдың январь 20-де ЧУГААЗЫ

Хүндүлүг соңгукчулар, коллегалар, чалатканнар!

«Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының системазының дугайында» хоойлунуң төлевилелин чоокта чаа Парламентиже чоруткан. Бөгүн күүсекчи эрге-чагырга органнарының структуразынга хамаарылгалыг чүс ажыг чарлыктарга атты салдым,оларны маңаа номчуп чарлаар. Чазактың кежигүннерин, яамыларның, албан черлериниң, агентстволарның удуртукчуларын бөгүн томуйлаар. Чон болгаш депутаттар бо чарлыктарга, хоойлу төлевилелдеринге хамаарыштыр менден тайылбыр алырын манап турарын билип тур мен. Ынчангаш кылган базымнарывыска тайылбырны берип көрейн.

Бирээде. Төөгүнүң кыска үезинде чурт болгаш республика демократияның хөгжүлдезинге, амыдыралдың бүгү талаларын чаартырынга хамааржыр улуг орукту эрткен.

(Уланчызы 2-ги арында).

(Төнчүзү. Эгези 1-ги арында).

Ол чаартылгаларның эгелекчилери, үндезилекчилери чон боду, оларның соңгуп алганы эрге-чагырганың бүгү деннелиниң органнары деп чүве билдингир. Ол чаартылгаларның, эде тургустунуушкуннарның түннели көскү, билдингир. Амгы Россияны 90 чылдарның чуртунуң хевиринге деннеп болбас.

Эрге-чагыргага В.В. Путинниң келгени-биле чөптүг анализти кылып, бистиң маадырлыг эрткен үевистиң, демократтыг өскерлиишкиннериң төөгүзүнден эки чүүлдерни алгаш, херек чогун казып каапкан.

Ийиде. Эде тургустунуп, чаарттынган чуртту удуртуп-баштаарының нарын чорудулгазын билгеш, бистиң частырыгларывысче, күүсекчи эрге-чагырга органнарының ажылының четпес талаларынче, РФ-тиң Конституциязының 77 үүлүнге хамаарыштыр эрге-чагырганың үстүнден адаанга чедир вертикалдыг негелделериң чогунче, эрге-чагырганың аңгы-аңгы деннелериниң кым кымга чагыртыры билдинмес, федералдыг структуралар болгаш субъектилериң эрге-чагырга органнарының бүрүн эргелери тодараттынмаанынче Президент кичээнгейни салган. Кыска хуусаада ханы анализти кылгаш, хары угда политиктиг болгаш социал-экономиктиг, федеративтиг харылзаалар реформаларны чуртка уламчылаар база дүргедедир улуг сорулгаларны салган. Федеративтиг харылзааларның кол үндезин айтырыглары болза, эрге-чагырганың деннелериниң аразынга эргелерин болгаш бүрүн эргелерин аңгылаары болур. Черде бот-башкарылганы улам ыңай хөгжүдери дээрге, тус черниң демократиязын сайзырадыры, ооң база чоннуң эрге-чагырганың моон ыңай хөгжүдери-дир. Бюджеттер аразының харылзаазын сайзыраңгайжыдары дээрге, хамыктың мурнунда регионнарның социал-экономиктиг хөгжүлдезин деннештиреринiң айтырыы-дыр. Мындыг улуг айтырыгларны шиитпирлевишаан, Президент чоннуң амыдыралының деннелин 2010 чылга чедир иштики ниити продукцияны бүдүрерин ийи катап көвүдедип тургаш, ядыы амыдыралды ажып эртер, чоннуң амыдыралының деннелин бедидер сорулганы салган.

Үште. Үстүнде айыткан сорулгаларны шиитпирлээрде күрүне эрге-чагыргазының ажылының ажыктыын бедидери көрдүнген,ол үүл дээрге губернаторлар соңгулдаларын Президентиниң саналдааны-биле парламентиге соңгуур кылдыр солааны херек кырында ооң федералдыг деннелде эвес, регионнар, чер-черлерде бот-башкарылга эрге-чагыргазының административтиг реформазы база шиитпирлеттинген.

Дөртте. Республиканың эрге-чагырга структуразы чурттуң Президентизиниң эгелээшкинин деткип турар. Ол реформалар бисте база долузу-биле чоруп, багай эвес түннелдерни берип турар.

Ам административтиг реформа дугайында. Чуртта ол чартык чыл дургузунда чоруп турар, а бисте ол озалдап турар деп чамдык кижилер чугаалай бээр чадавас. Чок, ол ындыг эвес. Федералдыг күрүнеде чурттап турар болганывыста, федералдыг деннелде ооң кандыг чоруп турарын субъектилер өөренип көөр турган, ынчаңгаш ол реформаларның ажыктыг талаларын, четпес үүлдерин билир бис. Күүсекчи эрге-чагырга органнарының системазының бердинген моделин ниитизи-биле деткип, таарымчалыг деп санап турар бис.

Ол модельди езугаар регионнарның күүсекчи эрге-чагырга органнары—хамаарышкан адырының реформазын боттандырып, чаартылгаларны башкарар яамылардан тургустунар. Күрүнениң хыналда, хайгааралын боттандырар албан черлери, чурттуң база регионнарның хоойлу-дүрүмүн күүседир агентстволар тургустунар.Чаңгыс сөсбиле чугаалаарга—үш деннелдиг эргелеп-башкарылга херек. **Бирээде** ындыг.

Ийиде. Россияның Чазааның структуразын колдуунда чижеглеп алдывыс. Ооң эптиг үүвези—бистиң структуравыстың федералдыг структура-биле хамаарылгазы, федералдыг төп-биле республиканың бодунуң онзагай талаларын кичээнгейге албышаан, бот-боттарын билчир харылзааларны тургузарында.

Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының бадылаан структуразында яамыларның санын 19 турганындан 12-ге чедир кызырган. Иштики херектер яамызы республиканың Чазааның структуразынга кирбес, үүге дээрге келир чылын ол Россия Федерациязынга хамааржыр апаар. Яамыларны тургузарда республиканың экономиказын хөгжүдеринче кол кичээнгейни салган.

Яамылардан аңгыда беш албан черлери тургустунган. Оларны федералдыг эрге-чагырга органнарындан регионнарже шилчиткен. Ол ышкаш республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының структуразында 17 агентство көрдүнген. Күүсекчи эрге-чагырга органнарының чаа структуразын ажылдап кылып тургаш, федералдыг эрге-чагырга субъектилериң эргелерин калбартып турарын база кичээнгейге алдывыс.

Черни ажыглап, сайзырадып, ээлээриниң эргелерин субъектилерже долузу-биле шилчиткен. Ол ышкаш черниң байлаа, казар байлак—гравий, чугай, даш, тудуг элезинин федерацияның субъектилеринче дамчыткан. Ол ышкаш сугну ажыглаары, ону хуваары база субъектилериң эргезинде. Бисте суг курлавыры хөй, муң-муң хөлдер, хемнер, эмненир аржаннар бар. Арга-арыгны, дириг амытаннарны, аңныг черлерни, балык курлавырларын база боттарывыс ажыглаар, кадагалаар эргелиг болган бис. Ынчангаш Бойдус курлавырларын ажыглаар яамыдан аңгыда, суг, арга-арыг курлавырларының, аңныыр, аңныыр болгаш балык ажыл-агыйларының агентстволарын тургускан. Ол адырлар бөгүнге чедир федералдыг эрге-чагыргага хамааржып турган. Ооң чылдагаанындан бо адырларга хол четпейн, ажылын анализтеп, дуза чедирип шыдавайн турган бис. Ол дээрге үндүрүг тыртып болур бааза-дыр.

Беште. Бүгү яамыларның, албан черлериниң, агентстволарның саны ниитизи-биле 29 турганындан 34 чедир өзер. Россияда 64-түң орнунга 84 четкен. Үүге көвүдей бергенил деп айтырыг тургустунуп келир чадавас. Ол дээрге федералдыг төп регионнар деннелдеринче элээн хөй эргелерден аңгыда хүлээлгелерни база дамчыдып бергининден болганы ол-дур.

6 муң сургуулдарлыг саң-хөө талазы-биле чедир хандыртынмаан 12 профессионал училищени бисче шилчиткен. 2004 чылда акша-хөреңги чок арткан ветеринар албанын, уксаажыдылга инспекциязын кызыргаш, биске дамчыдып берген. Аңныыр эргелели федералдыг өнчүге хамааржып турган, ону база республикаже дамчыткан. Ынчангаш оларга хамаарыштыр 9 чаа структураны тургускан бис.

Алдыда. Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының системазы болгаш структуразы бюджет адырларының санын дыка эвээжедир кылдыр тургустунган. Олар 32 турган, ам—16.

Чедиде. Эргелеп-башкарылганың штадының санының, күш-ажыл төлевириниң болгаш чарыгдалының талазы-биле. Оларны федералдыг төптен дамчытканының күсели-биле бүрүн эргелериң хемчээли көвүдээн-даа болза, штат 2004 чылдың деннелинде хевээр арткан. Тодаргайлааргa, мурнунда турган саны-биле Чазак дыка улуг хемчээлдиг ажылды күүседип болур. Бо чылдың январь 1-ден бюджет адырының ажылдакчыларының шалының 20 хуу улгаттырган-даа болза, эргелеп-башкарылга органнарының ажылдакчыларының шалының өстүрбес. Материалдыг чарыгдалдар 2004 чылдың деннелинге артар. Ол үүл дээрге эргелеп-башкарылганың ниити чарыгдалдары акшаның үне чокталганы-биле кады деннештирген өртектерге 9-10 хуу кызырлыр.

Сесте. Яамыларның статузун (эрге-байдалын) бедиткен. Олар боттарының албан черлери болгаш агентстволары-биле чоннуң, республика Баштыңының болгаш парламентиниң мурнунга адырның үре-түннелдерлиг ажылдаарын харыылаар хүлээлгелиг. Ынчангаш республиканың Чазак Даргазының оралакчыларының санын сестен ийиге чедир кызырган. Бот-боттарынга дагыннап турар звеноларны эткен. Чазак аппарадындан яамыларга албадаашкын кылыр чорук дыка эвээжээр, ол бодунуң ээлчээнде бизнеске албадаашкынны кудуладыр.

Тоста. Салгал дамчыыр чоруктуң принцивин хевээр арттырган. Эрткен чылдарда шыңгыы шылгалдаларны ажып эрткен, бедик профессинал мергежилдиг, ажылынга эки түннелдерни чедип алган кадрларны яамыларның, албан черлериниң, агентстволарның удуртукчуларынга хевээр арттырган. Ооң-биле чергелештир эрге-чагырга органнарын аныяк профессионал кадрлар-биле быжыглаан. Кадрларны шилип тургаш, төрел бөлүүнүң кижилерин, дөргүл-төрелдерин болгаш чаңгыс чер-чурттугларын депшидеринге хандыкшыыр чорукту болдурбаан. Күзелдиг кижилер ону «микроскоп-биле»-даа хынап көрүп болур.

Чазактың мурнунда шиитпирлээр ужурлуг улуг хемчээлдиг ажылдар туруп турар. Кышкы хемчеглерни чогумчалыг чурумга эрттирери, 2005 чылда республиканың социал-экономиктиг хөгжүлдезиниң прогнозун болгаш республика бюджедин парламентиге камгалаары —эң чугула айтырыг. Чоннуң амыдыралының деннелин бедидер, ядыы-туреңги база ажыл чок чоруктар-биле демиселди күштелдирер айтырыгларны шиитпирлээр, бо чылда көрдүнген күжениишкинниг планны күүседир дээш шудургу ажылдаар ужурлуг бис.

Хүндүлүг коллегалар, чалатканнар, ам чаа чарлыктарның сөзүглелдерин номчуурун чөпшээреп көрүңер.

В.САВИНЫХТЫҢ тырттырган чуруктары.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗАК ДАРГАЗЫНЫҢ ЧАРЛЫКТАРЫ

Тыва Республиканың Чазак Даргазының оралакчызының хүлээлгезин күүседириниң дугайында

1. Тыва Республиканың Конституциязының 111 үүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр **Александр Владимирович Брокертти** Тыва Республиканың Чазак Даргазының оралакчызының хүлээлгезин күүседир кылдыр томуйлаар.

2. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 38.

Тыва Республиканың Чазак Даргазының оралакчызының хүлээлгезин күүседириниң дугайында

1. Тыва Республиканың Конституциязының 111 үүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр **Шолбан Валерьевич Кара-оолду** Тыва Республиканың Чазак Даргазының оралакчызының хүлээлгезин күүседир кылдыр томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 39.

Тыва Республиканың Чазак Даргазының Канцеляриязының удуртукчузунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 үүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр **Дандар Дандар-оолович Ооржакты** Тыва Республиканың Чазак Даргазының Канцеляриязының удуртукчузунга томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден эгелеп күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 40.

Тыва Республиканың Чазак Аппарадының удуртукчузунуң –Тыва Республиканың сайыдының дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 үүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың Аппарадының удуртукчузунга—Тыва Республиканың сайыдынга **Даваа-Самбуу Бээжинович Яндакты** томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20. № 41.

Тыва Республиканың экономиктиг хөгжүлде сайыдының дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 үүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр **Галина Федоровна Балакинаны** Тыва Республиканың экономиктиг хөгжүлде сайыдынга томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 42.

Тыва Республиканың саң-хөө сайыдының дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 үүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр **Радислав Санааевич Баянны** Тыва Республиканың саң-хөө сайыдының хүлээлгезин күүседир кылдыр томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 43.

Тыва Республиканың күш-ажыл,социал болгаш аныяктар политиказының сайыдының дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 үүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр **Алдын-кыс Темир-ооловна Конгарны** Тыва Республиканың күш-ажыл, социал болгаш аныяктар политиказының сайыдынга томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 44.

Тыва Республиканың үлетпүр сайыдының дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 үүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр **Валерий Окпан-оолович Ооржакты** Тыва Республиканың үлетпүр сайыдынга томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 45.

Тыва Республиканың кадык камгалал сайыдының дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 үүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың кадык камгалал сайыдынга **Борис Кожун-оолович Күдеректи** томуйлаар.

2. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 46.

Тыва Республиканың тудуг, чурттала болгаш коммунал ажыл-агый сайыдының дугайында

1. Тыва Республиканың Конституциязының 111 үүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың тудуг, чурттала болгаш коммунал ажыл-агый сайыдынга **Александр Борисович Свинцовту** томуйлаар.

2. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 47.

Тыва Республиканың өөредилге болгаш эртем сайыдының дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың өөредилге болгаш эртем сайыдынга **Петр Александрович Морозовту** томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 48.

Тыва Республиканың бойдус ажыглалының сайыдының дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың бойдус ажыглалының сайыдынга **Сагаан-оол Кызыл-оолович Долгарны** томуйлаар.

3. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 49.

Тыва Республиканың Көдээ ажыл-агый болгаш аъш-чем сайыдының дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың көдээ ажыл-агый болгаш аъш-чем сайыдынга **Виктор Иванович Лавриненкону** томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 50.

Тыва Республиканың энергетика, транспорт, харылзаа болгаш орук ажыл-агыйының сайыдының дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың энергетика, транспорт, харылзаа болгаш орук ажыл-агыйының сайыдынга **Сергей Алексеевич Барыбинни** томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 51.

Тыва Республиканың садыг, амыдырал хандырылга болгаш сайгарлыкчы чорукту сайзырадырының сайыдының хүлээлгезин күүседир дугайында

1. Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың садыг, амыдырал хандырылга болгаш сайгарлыкчы чорукту сайзырадырының сайыдының хүлээлгезин күүседир кылдыр **Людмила Кимовна Салчакты** томуйлаар.

2. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 52.

Тыва Республиканың культура болгаш национал политиказының сайыдының хүлээлгезин күүседир дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «ж» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың культура болгаш национал политиказының сайыдының хүлээлгезин күүседир кылдыр **Зоя Байыровна Самданны** томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 53.

Тыва Республиканың боду чоруур машиналарның болгаш техниканың өске-даа хевирлериниң байдалы дээш техниктиг хайгаарал албанының удуртукчузунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың боду чоруур машиналарның болгаш техниканың өске-даа хевирлериниң байдалы дээш техниктиг хайгаарал албанының удуртукчузунга Тыва Республиканың күртеххайгааралының күрүненің кол инженер-инспектору кылдыр **Александр Калдар-оолович Ооржакты** томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 54.

Тыва Республиканың саң-хөө болгаш бюджет хайгааралының албанының удуртукчузунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың саң-хөө болгаш бюджет хайгааралының албанының удуртукчузунга **Анай-Хаак Богбалдаевна Дыртыйны** томуйлаар.

3. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 55.

Тыва Республиканың тарифтер талазы-биле албанының удуртукчузунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың тарифтер талазы-биле албанының удуртукчузунуң хүлээлгезин күүседир кылдыр **Мерген Кыргысович Анай-оолду** томуйлаар.

2. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 56.

Тыва Республиканың арага продукциязынга монополияны хандырар талазы-биле албанының удуртукчузунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың арага продукциязынга монополияны хандырар талазы-биле албанының удуртукчузунга **Валентин Иванович Енданны** томуйлаар.

2. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 57.

Тыва Республиканың ветеринарлыг болгаш фитосанитарлыг хайгаарал талазы-биле албанының удуртукчузунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың ветеринарлыг болгаш фитосанитарлыг албанының удуртукчузунга **Степан Монгушович Достайны** томуйлаар.

2. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 58.

Тыва Республиканың девискээринге хамааты камгалалын, чурттакчы чонну болгаш девискээрлерни онза байдалдардан база өрт айыылындан камгалаар дээш ажыл-чорудулганы хандырар талазы-биле агентствозунуң директорунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың девискээринге хамааты камгалалын, чурттакчы чонну болгаш девискээрлерни онза байдалдардан база өрт айыылындан камгалаар дээш ажыл-чорудулганы хандырар талазы-биле агентствозунуң директорунга **Николай Мыйтын-оолович Монгушту** томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 59.

Тыва Республиканың парлалга болгаш массалыг коммуникациялар талазы-биле агентствозунуң директорунуң дугайында

1. Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың парлалга болгаш массалыг коммуникациялар талазы-биле агентствозунуң директорунга **Олег Байлаң-оолович Оюнну** томуйлаар.

2. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 60.

Тыва Республиканың өнчүнү эргелеп-башкарар талазы-биле агентствозунуң директорунуң дугайында

1. Тыва Республиканың өнчүнү эргелеп-башкарар талазы-биле агентствозунуң директорунга **Шолбан Сарыг-Кидисович Кууларны** томуйлаар.

2. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 61.

Тыва Республиканың суг курлавырларының талазы-биле агентствозунуң директорунуң дугайында

1. Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың суг курлавырларының талазы-биле агентствозунуң директорунга **Николай Бугалдырович Алдачини** томуйлаар.

2. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 62.

Тыва Республиканың арга-арыг курлавырларының талазы-биле агентствозунуң директорунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың арга-арыг курлавырларының талазы-биле агентствозунуң директорунга **Владислав Иванович Канзайны** томуйлаар.

3. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 63.

Тыва Республиканың аңныыр болгаш аңныыр ажыл-агыйының талазы-биле агентствозунуң директорунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың аңныыр болгаш аңныыр ажыл-агыйының талазы-биле агентствозунуң директорунга **Октябрь Үнен-Хөөевич Түлүштү** томуйлаар.

2. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 64.

Тыва Республиканың балык тывыжының талазы-биле агентствозунуң директорунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр **Март-оол Хертекович Дан-Сүрүнну** Тыва Республиканың балык тывыжының талазы-биле агентствонуң директорунга томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 65.

Тыва Республиканың туризм талазы-биле агентствозунуң директорунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың туризм талазы-биле агентствонуң директорунга **Елена Владимировна Кара-Салды** томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 66.

Тыва Республиканың чуртталга-коммунал ажыл-агый агентствозунуң директорунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың чуртталга-коммунал ажыл-агый агентствозунуң директорунга **Оксана Васильевна Кенденни** томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 67.

Тыва Республиканың архив агентствозунуң директорунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр **Дангыт Иргитович Чыдымны** Тыва Республиканың архив агентствозунуң директорунга томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 68.

Тыва Республиканың эртем болгаш өөредилге албан черлериниң талазы-биле агентствозунуң директорунуң дугайында

1.Тыва Республиканың эртем болгаш өөредилге албан черлериниң талазы-биле агентствозунуң директорунга **Лидия Шуртуевна Ондарны** томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 69.

Тыва Республиканың орук агентствозунуң директорунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр **Данзын-оол Чалзапович Ондарны** Тыва Республиканың орук агентствозунуң директорунга томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 70.

Тыва Республиканың эге профессионал өөредилге талазы-биле агентствозунуң директорунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр **Николай Энче-Кулакович Ооржакты** Тыва Республиканың эге профессионал өөредилге талазы-биле агентствозунуң директорунга томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай
2005 чылдың январь 20, № 71.

Тыва Республиканың күш-культура болгаш спорт талазы-биле агентствозунуң директорунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр **Вячеслав Маадыевич Кара-Тоннугну** Тыва Республиканың күш-культура болгаш спорт талазы-биле агентствозунуң директорунга томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 72.

Тыва Республиканың даштыкы экономиктиг харылзаалар, инновация болгаш инвестиция ажыл-чорудулгазын боттандырар талазы-биле агентствозунуң директорунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр **Надежда Чоодуевна Тарыманы** Тыва Республиканың даштыкы-экономиктиг харылзаалар, инновация болгаш инвестиция ажыл-чорудулгазын боттандырар талазы-биле агентствозунуң директорунга томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, №73.

Тыва Республиканың чаргы чарар судьяларының ажыл-чорудулгазын хандырар талазы-биле агентствозунуң директорунуң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр **Олег Ооржакович Бадыны** Тыва Республиканың чаргы чарар судьяларының ажыл-чорудулгазын хандырар агентствозунуң директорунга томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 74.

Тыва Республиканың Москва хоорайда доктаамал төлээзиниң дугайында

1.Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүнүң 2 кезээниң «з» пунктузунга дүүштүр **Орлан Ооржакович Чөлбенейни** Тыва Республиканың Москва хоорайда доктаамал төлээзинге томуйлаар.

2.Бо Чарлык аңаа ат салган хүнден күштүг болуп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 75.

«Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының системазының болгаш структуразының дугайында»

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДАРГАЗЫНЫҢ ЧАРЛЫЫ

Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының ажыктыг системазын болгаш структуразын тургузар сорулга-биле Тыва Республиканың Конституциязының 111 чүүлүн удуртулга болдургаш, **доктаадырым болза:**

1.Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының системазынга яамылар, албаннар болгаш агентилелдер кирерин доктаадыр.

2.Бо Чарлыктың сорулгаларынга дүүштүр:

а) норма-эрге-хоойлу актыларын хүлээп алыр талазы-биле эрге-байдалдар билиишкининге Россия Федерациязының Конституциязынга, федералдыг хоойлужудулгаларга, Тыва Республиканың Конституциязынга, Тыва Республиканың конституусчу хоойлуларынга үндезилээн болгаш күүседир ужурлуг Тыва Республиканың хоойлуларын күрүне эрге-чагырга органнарының, тус чер бот-башкарылга органнарының, оларның албан-дужаалдыг кижилериниң, юридиктиг албан черлериниң болгаш хамаатыларның чурум-дүрүмүн парлаары хамааржыр;

б) контроль болгаш хайгаарал талазы-биле эрге-байдалдарга хамааржыр чүүлдер болза:

—Россия Федерациязының Конституциязында, федералдыг хоойлужудулгада, Тыва Республиканың Конституциязында, Тыва Республиканың конституусчу хоойлуларында, Тыва Республиканың хоойлуларында болгаш өске-даа нормачижек актыларында доктааткан сагылга-чурумнуң ыяап-ла күүседир дүрүмнерин күрүне эрге-чагырга органнарының, тус чер бот-башкарылга органнарының, оларның албан-дужаалдыг кижилериниң, юридиктиг албан черлериниң болгаш хамаатыларның күүседири дээш контроль болгаш хайгаарал талазы-биле ажылдарны боттандырары;

— күрүне эрге-чагырга органнарының, тус чер бот-башкарылга органнарының, оларның албан-дужаалдыг кижилериниң юридиктиг албан черлеринге болгаш хамаатыларга ажыл-чорудулганың тодаргай хевирин болгаш азы тодаргай ажылдарны боттандырары-биле чөпшээрелдерни (лицензияларны) бээри;

— актыларны, документилерни бүрүткээри, а ол ышкаш хууда эрге-хоойлу актыларын үндүрери;

в) эрге-хоойлуга хамааржыр эрге-байдалдарга хууда эрге-хоойлу актыларын парлап үндүрери, а ол ышкаш реестрлерни, регистрлерни, кадастрларны чорудары хамааржыр;

г) күрүне өнчүзүн эргелеп-башкарар талазы-биле эрге-хүлээлгелерге хамааржыр чүүлдер болза республика өнчүзүнге, ооң иштинде күрүненің унитарлыг бүдүрүлгелеринге, күрүне бүдүрүлгелеринге, күрүне албан черлеринге,күрүне агентилелинге дамчыдып берген, а ол ышкаш ажык акционерлиг ниитилелдериң акциялары республика өнчүзү бооп республика өнчүзүнге киргенде бүрүн эргелерни боттандырары;

д) күрүне ачы-дузазы чедирер талазы-биле эрге-хүлээлгелерге республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының талазындан дорт азы оларга чагыртыр республика азы өске-даа организацияларны дамчыштыр күрүне эрге-чагырга органнары таарыштырар өртектер-биле ачы-дузаны өөредилге, кадык камгалал, чоннуң социал камгалал болгаш өске-даа ачы-дузаны федералдыг болгаш республика хоойлуларында айытканын езугаар чедирери хамааржыр.

3.Тыва Республиканың яамызы:

а)ажыл-чорудулга талазы-биле Тыва Республиканың Чазак Даргазының болгаш Тыва Республиканың Чазааның актыларында доктааткан күрүне политиказын ажылдап кылыр болгаш норма эрге-хоойлу таарыштырылгазының талазы-биле хүлээлгени күүседир Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органы болурун, Тыва Республиканың яамызын Тыва Республиканың Чазак составынга кирер Тыва Республиканың сайыды баштаарын доктаадыр;

б)Россия Федерациязының Конституциязынга, Тыва Республиканың Конституциязынга, амгы күштүг хоойлужудулгага үндезилээш база оларны күүседири-биле Россия Федерациязының Конституциязынга, Тыва Республиканың Конституциязынга, Россия Федерациязының болгаш Тыва Республиканың конституусчу хоойлуларынга, Россия Федерациязының болгаш Тыва Республиканың хоойлуларынга, Россия Федерациязының Президентизиниң болгаш Тыва Республиканың Чазак Даргазының, Россия Федерациязының Чазааның болгаш Тыва Республиканың Чазааның актыларынга дүүштүр эрге-хоойлу таарыштырылгазының айтырыгларындан аңгыда ажыл-чорудулга талазынга эрге-хоойлу таарыштырылгазын боттандырар, оларны Россия Федерациязының болгаш Тыва Республиканың шуут конституусчу хоойлулары-биле, Россия Федерациязының болгаш Тыва Республиканың хоойлулары-биле, Россия Федерациязының Президентизиниң болгаш Тыва Республиканың Чазак Даргазының, Россия Федерациязының Чазааның болгаш Тыва Республиканың Чазааның актылары-биле боттандырар;

в) ажыл-чорудулганың бо талазынга Тыва Республиканың Чазак Даргазының Чарлыктарында доктааткан таварылгалардан аңгыда, контроль болгаш хайгаарал, эрге-хоойлу хүлээлгелерин, а ол ышкаш күрүне өнчүзү эргелеп-башкарар талазы-биле хүлээлгелерни боттандырып болбас;

г) бодунуң эргезинде турар албаннарның болгаш агентилелдериң ажыл-чорудулгазын таарыштырарын база контрольдаарын боттандырар. Тыва Республиканың сайыды бо сорулгаларга дүүштүр дараазында эрге-хүлээлгелерни боттандырар:

— Тыва Республиканың албанының болгаш агентилелиниң ажыл-чорудулгазының чыл санында планын болгаш көргүзүглерин, а ол ышкаш оларны күүсеткен дугайында отчетту бадылаар;

— Тыва Республиканың албан азы агентилел удуртукчузунуң киирип келгенин езугаар Тыва Республиканың Чазаанга Тыва Республиканың албан азы агентилелиниң дугайында дүрүм төлевилелин, Тыва Республиканың албанының, агентилелиниң штаттыг ажылдакчыларының үстүү санының болгаш ол ажылдакчыларның ажыл төлевир фондузунуң дугайында саналды киирер;

— Тыва Республиканың албан черин, агентилелин акшаландырар болгаш республика бюджедин тургузар талазы-биле саналды Тыва Республиканың Саң-хөө яамызынга киирер;

— бир эвес ындыг актыларны хүлээп алыры Тыва Республиканың Конституциязынга, Тыва Республиканың конституусчу хоойлуларынга, Тыва Республиканың хоойлуларынга, Тыва Республиканың Чазааның эргелеринге дүгжүп турар болза, бодунуң эргезинде турар албаннарның, агентилелдериң ажыл-чорудулгазының талазы-биле норма эрге-хоойлу актыларының төлевилелдерин Тыва Республиканың Чазаанга киирер;

— Тыва Республиканың Чазак Даргазының даалгаларын күүседири-биле Тыва Республиканың албаннарынга болгаш агентилелдеринге даалгаларны бээр болгаш оларны күүседип турарын контрольдаар;

— бир эвес шиитпирни солуурунуң өске чурумун Тыва Республиканың хоойлузунда айытпаан болза, Тыва Республиканың албанының, агентилелиниң шиитпири республика болгаш федералдыг хоойлужудулгаларга чөрүшкек болза, оларны солуур эргелиг;

4.Тыва Республиканың албаны болза:

а) ажыл-чорудулгазының доктааткан талазынга контроль болгаш хайгаарал ажылын боттандырар Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органы болур. Тыва Республика албанын албанның удуртукчузу (директор) баштаар. Тыва Республиканың хайгаарал албаны ажыл-чорудулгазынга коллегиалдыг орган эрге-байдалын тургузуп болур;

б)бодунуң эрге-байдалынга дүүштүр Тыва Республиканың Конституциязынга, Тыва Республиканың конституусчу хоойлуларынга, Тыва Республиканың хоойлуларынга,Тыва Республиканың Чазак Даргазының, Тыва Республиканың Чазааның актыларынга, Тыва Республиканың яамызының норма-эрге-хоойлу актыларынга үндезилээш база оларны күүседири-биле албанның ажыл-чорудулгазын таарыштырар болгаш контрольдаар хууда эрге-хоойлу актыларын парлап үндүрер;

в)Тыва Республиканың Чазак Даргазының Чарлыктарында доктааткан таварылгалардан аңгыда, бодунуң ажыл-чорудулгазынга эрге-хоойлу таарыштырылгазын боттандырар эргези чок, а хайгаарал талазы-биле Тыва Республика албаны күрүне өнчүзүн башкарып база төлевирлиг ачы-дуза чедирип болбас.

5.Тыва Республиканың агентилели болза:

а) контроль болгаш хайгаарал эрге-хүлээлгелеринден аңгыда, доктааткан ажыл-чорудулгазынга күрүне ачы-дузазын көргүзер, күрүне өнчүзүн башкарар, эрге-хоойлу күүседир талазы-биле хүлээлгелиг Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органы болур. Тыва Республиканың агентилелин агентилелдиң удуртукчузу (директору) удуртур. Тыва Республиканың агентилели коллегиалдыг орган эрге-байдалын тургузуп болур;

б) Тыва Республиканың Конституциязынга, Тыва Республиканың конституусчу хоойлуларынга, Тыва Республиканың хоойлуларынга, Тыва Республиканың Чазак Даргазының болгаш Тыва Республиканың яамызының актыларынга болгаш даалгаларынга үндезилээш база оларны күүседири-биле Тыва Республиканың агентилелиниң ажыл-чорудулгазынга таарыштырылга болгаш контроль боттандырары-биле хууда эрге-хоойлу актыларын парлап үндүрер.Тыва Республика агентилели Тыва Республиканың Чазак Даргазынга ведомство аайы-биле чагырткан туруп болур;

в) реестрлерни, регистрлерни болгаш кадастрларны чорудар;

г) Тыва Республиканың Чазак Даргазының Чарлыктарынга доктаадыр таварылгалардан аңгыда бодунуң ажыл-чорудулгазынга норма-эрге-хоойлу таарыштырылгазын, контроль болгаш хайгаарал талазы-биле ажыл-чорудулганы боттандырар эргези чок.

6.Тыва Республиканың яамыларының болгаш оларның эргелеринде турар албаннарның болгаш агентилелдериң харылзааларының чурумун, а ол ышкаш оларның боттарының эрге-хүлээлгелерин боттандырар чурумун күүсекчи эрге-чагырганың айыткан органнарының дүрүмнеринге доктаадыр.

Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының бүрүн эргелерин бо Чарлыктың 3-5 пунктулары-биле кызыгаарлаан чорук Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының өнчүзүн эргелеп-башкарар талазы-биле оларның удуртукчуларының бүрүн эргелеринге,оларга быжыглаан оперативтиг башкарылга эргелеринге, кадр айтырыгларын болгаш Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органының ажыл-чорудулгазын организастаар айтырыгларга, а ол ышкаш Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарында оларның баштап турары контроль ажыл-чорудулгазының талазы-биле бүрүн эргелерге хамаарышпас.

7. Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының удуртукчуларын Тыва Республиканың саң-хөө сайыдындан аңгыда албан-дужаалдарга Тыва Республиканың Чазак Даргазы томуйлаар болгаш албан-дужаалдарындан хостаар. Тыва Республиканың сайыттарының оралакчыларын албан-дужаалдарынга Тыва Республиканың сайыттарының киирген саналын езугаар Тыва Республиканың Чазаа томуйлаар болгаш албан-дужаалдарындан хостаар.Тыва Республиканың Чазааның эргезинде турарТыва Республиканың албан черлериниң болгаш агентилелдериниң удуртукчуларының оралакчыларын албан-дужаалдарга Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органының удуртукчузунуң саналдап киргенин езугаар Тыва Республиканың Чазаа томуйлаар болгаш албан-дужаалындан хостаар. Тыва Республиканың албаннар, агентилелдер удуртукчуларының оралакчыларын албан-дужаалдарга Тыва Республиканың албаннар болгаш агентилелдер удуртукчуларының саналдап киргенин езугаар Тыва Республиканың сайыды томуйлаар болгаш албан-дужаалдарындан хостаар.

Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының дугайында дүрүмнү Тыва Республиканың Чазаа бадылаар.

8.Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Тыва Республиканың Чазак Даргазының ийи оралакчылыг болур.

9.Тыва Республиканың Чазак Аппарадын Тыва Республиканың Чазак Аппарадының удуртукчузу — Тыва Республиканың сайыды удуртур.

10.Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының киирген структуразын бадылаар **(капсырылга 1).**

Капсырылга 1

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының 2005 чылдың январь 20-де № 7 Чарлыын езугаар бадылаан.

Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының СТРУКТУРАЗЫ

1. Тыва Республиканың Чазаа

Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызы

Тыва Республиканың Күш-культура болгаш спорт талазы-биле агентствозу

Тыва Республиканың Культура болгаш национал политика яамызы

Тыва Республиканың Парлалга болгаш массалыг коммуникациялар талазы-биле агентствозу

Тыва Республиканың Архив агентствозу

Тыва Республиканың Өөредилге болгаш эртем яамызы

Тыва Республиканың Эртем болгаш өөредилге албан черлериниң талазы-биле агентствозу

Тыва Республиканың Эге профессионал өөредилгезиниң талазы-биле агентствозу

Тыва Республиканың Бойдус ажыглал яамызы

Тыва Республиканың Суг курлавырлар талазы-биле агентствозу

Тыва Республиканың Арга-арыг курлавырлар талазы-биле агентствозу

Тыва Республиканың Үлетпүр яамызы

Тыва Республиканың Көдээ ажыл-агый болгаш аъш-чем яамызы

Тыва Республиканың Ветеринар болгаш фитосанитар хайгааралының талазы-биле албаны

Тыва Республиканың Арага продукциязынга күрүне монополиязын хандырар талазы-биле албаны

Тыва Республиканың Аңныыр болгаш аңныыр ажыл-агыйының талазы-биле агентствозу

Тыва Республиканың Балык тудар талазы-биле агентствозу

Тыва Республиканың Тудуг, чурттал-га болгаш коммунал ажыл-агый яамызы

(Уланчызы 9-ку арында).

ПОНЕДЕЛЬНИК, ЯНВАРЬ 24

1 КАНАЛ

06.00 ДОБРОЕ УТРО.
09.00 НОВОСТИ.
09.05 Комедия «Полосатый рейс».
11.00 «Клон».
12.00 НОВОСТИ.
12.05 «Женщины в любви», т/с.
13.00 «Дисней-клуб». «Новые приключения Винни Пуха».
13.30 Спортивная драма «Риск — благородное дело».
15.00 НОВОСТИ.
15.20 Угадай мелодию.
15.50 «День рождения Буржуя», т/с.
16.50 Пять вечеров.
18.00 НОВОСТИ.
18.20 «Криминальная Россия». «Последний роман обольстителя», д/ф. 1-я серия.
19.00 "Клон", т/с.
20.00 Жди меня.
21.00 ВРЕМЯ.
21.30 «Близнецы», т/с.
22.40 Спецрасследование. «Собачий бизнес».
23.30 Ночное время.
23.50 «Искатели». «Кровавое воскресенье: век спустя».
00.20 «Крылья». «И один в море воин».
00.50 Русский экстрим.
01.20 Триллер «Леди против случая».
02.50 Авантюрная комедия «Король кегельбана».
04.40 - 05.55 Фантастический триллер «Темный ангел».

РОССИЯ

05.00 Доброе утро, Россия!

"ТЫВА"

06.15, 06.45, 07.15, 07.45, 08.05, 08.30 Местное время. ВЕСТИ-ТЫВА.

РОССИЯ

08.45 ВЕСТИ НЕДЕЛИ с Сергеем Брилевым.
09.45 Комната смеха.
10.40 В «Городке».
10.50 ВЕСТИ. Дежурная часть.
11.00 ВЕСТИ.
11.30 Местное время. ВЕСТИ-МОСКВА.
11.50 "Бедная Настя", т/с.
12.50 «Что хочет женщина», ток-шоу.
13.45 ВЕСТИ. Дежурная часть.
14.00 ВЕСТИ.

"ТЫВА"

14.10 Местное время. ВЕСТИ-ТЫВА.

РОССИЯ

14.30 Комедия «Наперекосяк».
16.30 ВЕСТИ. Дежурная часть.

"ТЫВА"

16.40 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА ЧЕРДЕ.

РОССИЯ

17.00 ВЕСТИ.
17.10 «Честный детектив». Авторская программа Э.Петрова. «Пираты Охотского моря».
17.45 "Кармелита", т/с.
18.45 «Исцеления любовью», т/с.
19.45 ВЕСТИ. Дежурная часть.
20.00 ВЕСТИ.

"ТЫВА"

20.30 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА.

РОССИЯ

20.50 Спокойной ночи, малыши!
20.55 «Тайны следствия», т/с.

"ТЫВА"

23.00 ВЕСТИ+

РОССИЯ

23.20 Премьера. «Владимир Ленин. Анатомия легенды». Фильм 1-й.
00.15 Синемания.
00.45 - 00.58 Дорожный патруль.

НТВ

06.00 СЕГОДНЯ УТРОМ.
09.05 «Мертвые не лгут-2», т/с.
10.00 СЕГОДНЯ.
10.25 Анатомия преступлений.
10.55 «Мангуст-2», т/с.
13.00 СЕГОДНЯ.
13.35 Комедия «Чудовище».
15.35 Чрезвычайное происшествие.
16.00 СЕГОДНЯ.
16.20 "Принцип "Домино", ток - шоу.
17.35 «Полицейский Кэттс и его собака», т/с.
18.35 Чрезвычайное происшествие.
19.00 СЕГОДНЯ.
19.40 Премьера. Начало криминального сериала «Парни из стали».
20.45 Премьера. Начало остросюжетного сериала «Карусель».
21.50 Чрезвычайное происшествие.
22.00 «СЕГОДНЯ. 22.00».
22.45 «Ландыш серебристый», т/с.
23.45 Чрезвычайное происшествие.
00.00 СЕГОДНЯ.
00.15 Премьера. «Образ вождя».
01.10 Особо опасен!
01.40 Эксцентрическая комедия «Комедия строгого режима».
03.05 Начало комедийного сериала «Время — деньги».
04.00 СЕГОДНЯ.
04.10 «За гранью возможного», т/с.
04.55 «Оперативник», т/с.
05.40 - 06.00 Чрезвычайное происшествие.

ТВЦ-Сибирь

06.00 Настроение.
08.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
09.00 Криминальная мелодрама «Змеелов».
10.50 «Любимых повторяя имена». Александр Михайлов.
11.30 Доходное место.
11.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
12.00 Постскриптум.
13.00 "Инспектор Деррик", т/с.
14.10 Марш-бросок.
14.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
15.00 Регионы. Прямая речь.
15.25 Командоры, вперед!
15.50 Войди в свой дом.
16.05 Романсиада-2004.
16.45 «Спецрепортаж». «Последний из...»
17.00 Деловая Москва.
17.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
18.10 Солнечный круг.
18.35 Телемагазин.
18.55 "Тайны Ниро Вульфа", т/с.
19.45 Версты. Путешествие в Россию.
20.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
21.20 Пять минут деловой Москвы.
21.25 «Вторая мировая. Русская версия», д/ф.
22.00 «Трагедия века», т/с.
23.00 Времечко.
23.35 СОБЫТИЯ. Время москов.
00.00 Очевидное-невероятное.
00.30 - 00.55 Поэтический театр Романа Виктюка.

ТНТ

05.55 Москва: инструкция по применению.
06.20 "Любовь и тайны Сансет Бич", т/с.
07.10 Глобальные новости.
07.15 "Котопес", м/с.
07.40 "Ох, уж эти детки", м/с.
08.05 "Как говорит Джинджер", м/с.
08.30 Наши песни.
09.00 Завтрак с «Дискавери». «Охотник на крокодилов».
10.00 Криминальная комедия «Супермозг».
12.15 "Крутые бобры", м/с.
12.40 "Котопес", м/с.
13.05 "Эй, Арнольд!", м/с.
13.30 Телемагазин.
14.00 Голод.
15.00 "Девственница", т/с.
16.00 Дом-2. Зимовка.
17.00 "Окна", ток-шоу.
18.00 "Цена любви", д/д.
19.00 Живой журнал.
19.30 Москва: инструкция по применению.
20.00 "Окна", ток-шоу.
21.00 Дом-2. Зимовка.
22.00 Комедия «Карты, деньги, два ствола».
00.25 Дом-2. После заката.
00.55 Москва: инструкция по применению.
01.25 Наши песни.
01.40 Живой журнал.
02.10 «Медвежатник».
02.15 Голод.
03.10 - 05.45 Драма «Гонщик «серебряной мечты».

ВТОРНИК, ЯНВАРЬ 25

✧ Ак-кок экран ✧ Ак-кок экран ✧ Ак-кок экран ✧

1 КАНАЛ

06.00 ДОБРОЕ УТРО.
09.00 НОВОСТИ.
09.05 «Близнецы», т/с.
10.20 «Клон», т/с.
11.30 «Криминальная Россия». «Последний роман обольстителя», д/ф. 1-я серия.
12.00 НОВОСТИ.
12.05 "Женщины в любви", т/с.
13.20 Героико-приключенческий фильм «Опасные гастроли».
15.00 НОВОСТИ.
15.20 Угадай мелодию.
15.50 «День рождения Буржуя», т/с.
16.50 Пять вечеров.
18.00 НОВОСТИ.
18.20 «Криминальная Россия». «Последний роман обольстителя», д/ф. 2-я серия.
19.00 "Клон", т/с.
19.50 «Любительница частного сыска Даша Васильева-2», т/с.
21.00 ВРЕМЯ.
21.30 «Близнецы», т/с.
22.40 «Кремль-9». «Выстрелы в Смольном. Женский след». 1-я серия.
23.30 Ночное время.
23.50 «Формула власти». Президент Сирии.
00.20 «Новые чудеса света». «Дом Культуры для аборигенов».
00.50 Премьера. «МГУ. Лучшие годы жизни», д/ф.
01.20 Комедийная мелодрама «Проблески надежды».
03.20 Начало мистического мини-сериала «Противостояние». Всего 4 серии.
05.05 - 01.30 Подводный мир Андрея Макаревича.

РОССИЯ

05.00 Доброе утро, Россия!

"ТЫВА"

06.15, 06.45, 07.15, 07.45 Местное время. ВЕСТИ-ТЫВА.

РОССИЯ

08.45 «Тайны следствия», т/с.
10.50 ВЕСТИ. Дежурная часть.
11.00 ВЕСТИ.
11.30 Местное время. ВЕСТИ-МОСКВА.
11.50 "Бедная Настя", т/с.
12.50 "Что хочет женщина", ток-шоу.
13.45 ВЕСТИ. Дежурная часть.
14.00 ВЕСТИ.

"ТЫВА"

14.10 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА.

РОССИЯ

14.30 «Частная жизнь», ток-шоу.
15.30 «Роковая Ошибка генерала Пуго».
16.30 ВЕСТИ. Дежурная часть.

"ТЫВА"

16.40 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА ЧЕРДЕ.

РОССИЯ

17.00 ВЕСТИ.
17.10 "Кулагин и партнеры".
17.45 "Кармелита", т/с.
18.45 «Исцеление любовью», т/с.
19.45 ВЕСТИ. Дежурная часть.
20.00 ВЕСТИ.

"ТЫВА"

20.30 Местное время. ВЕСТИ – ТЫВА.

РОССИЯ

20.50 Спокойной ночи, малыши!
20.55 "Тайны следствия.", т/с.

"ТЫВА"

23.00 ВЕСТИ+

РОССИЯ

23.20 Премьера. «Владимир Ленин. Анатомия легенды». Фильм 2-й.
00.15 Боевик «Миротворец».
02.15 - 02.28 Дорожный патруль.

НТВ

06.00 СЕГОДНЯ УТРОМ.
09.05 «Мертвые не лгут-2», т/с.
10.00 СЕГОДНЯ.
10.25 Анатомия преступлений.
10.55 «Стресс», ток-шоу.
11.55 «Парни из стали», т/с.
13.00 СЕГОДНЯ.
13.35 «На вираже», т/с.
14.30 «Карусель», т/с.
15.35 Чрезвычайное происшествие.
16.00 СЕГОДНЯ.
16.20 "Принцип "Домино", ток-шоу.
17.35 «Полицейский Кэттс и его собака», т/с.
18.35 Чрезвычайное происшествие.
19.00 СЕГОДНЯ.
19.40 «Парни из стали», т/с.
20.45 «Карусель», т/с.
21.50 Чрезвычайное происшествие.
22.00 СЕГОДНЯ. 22.00.
22.40 «Ландыш серебристый», т/с.
23.40 Чрезвычайное происшествие.
00.00 СЕГОДНЯ.
00.15 «Блокада Ленинграда»,д/ф.
01.15 Героическая киноповесть «Два бойца».
02.35 Анатомия преступлений.
03.05 «Время — деньги», т/с.
04.00 СЕГОДНЯ.
04.10 «За гранью возможного», т/с.
04.55 «Оперативник», т/с.
05.40 - 06.00 Чрезвычайное происшествие.

ТВЦ-Сибирь

06.00 Настроение.
08.30 Газетный дождь.
08.45 СОБЫТИЯ. Время московское.
09.00 Начало детективного мини-сериала «Человек в проходном дворе». Всего 4 серии.
10.20 «Времена не выбирают», т/с.
11.15 «Москва—Мытищи. Час пик».
11.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
12.00 Момент истины.
13.00 "Инспектор Деррик", т/с.
14.10 Супердиск.
14.20 Петровка, 38.
14.45 СОБЫТИЯ. Время московское.
15.00 Регионы. Прямая речь.
15.25 АБВГДейка.
15.50 Как добиться успеха. Доктор Богданов.
16.00 «Криминальный кроссворд»,т/с.
17.00 Деловая Москва.
17.45 СОБЫТИЯ. Время московское.
18.10 «Вторая мировая. День за днем», д/ф.
18.35 Телемагазин.
18.55 «Тайны Ниро Вульфа», т/с.
19.50 Наша версия. Под грифом «Секретно».
20.45 СОБЫТИЯ. Время московское.
21.20 Пять минут деловой Москвы.
21.25 Детектив «Два долгих гудка в тумане».
23.05 Времечко.
23.40 СОБЫТИЯ. Время москов.
00.05 «Первая волна», т/с.
00.50 Синий троллейбус.
01.30 - 02.15 «Игра в кости», т/с.

ТНТ

05.55 Москва: инструкция по применению.
06.20 "Любовь и тайны Сансет Бич", т/с.
07.10 Глобальные новости.
07.15 "Котопес", м/с.
07.40 "Ох, уж эти детки", м/с.
08.05 "Как говорит Джинджер", м/с.
08.45 «Вперед, к новоселью!»
09.00 Завтрак с «Дискавери». «Царица, которая стала фараоном».
10.00 «Карты, деньги, два ствола», х/ф.
12.15 "Крутые бобры", м/с.
12.40 "Котопес", м/с.
13.05 "Эй, Арнольд!", м/с.
13.30 Телемагазин.
14.00 Голод.
15.00 "Девственница", т/с.
16.00 Дом-2. Зимовка.
17.00 "Окна", ток-шоу.
18.00 "Запретная зона", ток-шоу.
19.00 Живой журнал.
19.30 Москва: инструкция по применению.
20.00 "Окна", ток-шоу.
21.00 Дом-2. Зимовка.
22.00 Комедия «Между ангелом и бесом».
00.25 Дом-2. После заката.
00.55 Москва: инструкция по применению.
01.25 Наши песни.
01.40 Живой журнал.
02.10 «Медвежатник».
02.15 Голод.
03.10 - 05.40 Комедия «Мужчина как женщина».

УЛУСЧУ ЭМНЕКЧИ ЧАЛАШ ТУР

«Кызыл» аалчылар бажыңының № 220 өрээлинде силерни магистр, улусчу эмнекчи, психолог, хиромант эмчи хүлээп ап турар. Ол адыштан шинчилеп көргеш, амы-тынны айыыл-халаптан кичээндирип, хай-бачытты, каргыш-чатканы чайладыр, бажың-балгатты арыглаар. Төлге салыр. Ижин-баар, гайморит, импотенция, гепатит болгаш өске-даа аарыгларны эмнээр. Массаж база кылыр. Чөпшээрели бар.

Телефону: 8-905-920-21-75.

СРЕДА, ЯНВАРЬ 26

1 КАНАЛ

06.00 ДОБРОЕ УТРО.
09.00 НОВОСТИ.
09.05 «Близнецы», т/с.
10.20 "Клон", т/с.
11.30 «Криминальная Россия». «Последний роман обольстителя», д/ф. 2-я серия.
12.00 НОВОСТИ.
12.05 "Женщины в любви", т/с.
13.10 Дисней-клуб. "Лило и Стич".
13.50 "Любительница частного сыска Даша Васильева-2", т/с.
15.00 НОВОСТИ.
15.20 Угадай мелодию.
15.50 «День рождения Буржуя», х/ф.
16.50 Пять вечеров.
18.00 НОВОСТИ.
18.20 Премьера. «Встань и иди».
19.00 «Клон», т/с.
19.50 "Любительница частного сыска Даша Васильева-2", т/с.
21.00 ВРЕМЯ.
21.30 «Близнецы», т/с.
22.40 «Кремль-9». «Выстрелы в Смольном. Женский след». 2-я серия.
23.40 Ночное время.
00.00 «Теория невероятности». «Гипноз».
00.30 «Сканер». «Раздел Антарктиды».
01.00 «Неизвестная планета». «Возвращение к папуасам».
01.30 Мелодрама «Ради любви к игре».
03.50 - 05.35 «Противостояние», т/с.

РОССИЯ

05.00 Доброе утро, Россия!

"ТЫВА"

06.15, 06.45, 07.15, 07.45 Местное время. ВЕСТИ-ТЫВА.

РОССИЯ

08.45 «Тайны следствия», т/с.
10.50 ВЕСТИ. Дежурная часть.
11.00 ВЕСТИ.
11.30 Местное время. ВЕСТИ-МОСКВА.
11.50 "Бедная Настя", т/с.
12.50 "Что хочет женщина", ток-шоу.
13.45 ВЕСТИ. Дежурная часть.
14.00 ВЕСТИ.

"ТЫВА"

14.10 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА.

РОССИЯ

14.30 "Частная жизнь", ток-шоу.
15.30 «Черные вдовы».
16.30 ВЕСТИ. Дежурная часть.

"ТЫВА"

16.40 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА ЧЕРДЕ.

РОССИЯ

17.00 ВЕСТИ.
17.10 "Кулагин и партнеры".
17.45 "Кармелита", т/с.
18.45 «Исцеление любовью», т/с.
19.45 ВЕСТИ. Дежурная часть.
20.00 ВЕСТИ.

"ТЫВА"

20.30 Местное время. ВЕСТИ – ТЫВА.

РОССИЯ

20.50 Спокойной ночи, малыши!
20.55 «Тайны следствия», т/с.

"ТЫВА"

23.00 ВЕСТИ+

РОССИЯ

23.20 Премьера. «Дуэль разведок». Фильм 2-й. «Биг Бен на фоне свастики».
00.15 «Дом свиданий», х/ф.
01.55 - 02.08 Дорожный патруль.

НТВ

06.00 СЕГОДНЯ УТРОМ.
09.05 "Мертвые не лгут-2", т/с.
10.00 СЕГОДНЯ.
10.15 Анатомия преступлений.
10.45 Женский взгляд.
11.20 Растительная жизнь.
11.55 «Парни из стали», т/с.
13.00 СЕГОДНЯ.
13.35 «На вираже», т/с.
14.30 «Карусель», т/с.
15.35 Чрезвычайное происшествие.
16.00 СЕГОДНЯ.
16.20 "Принцип "Домино", ток-шоу.
17.35 «Полицейский Кэттс и его собака», т/с.
18.35 Чрезвычайное происшествие.
19.00 СЕГОДНЯ.
19.40 «Парни из стали», т/с.
20.45 «Карусель», т/с.
21.50 Чрезвычайное происшествие.
22.00 «СЕГОДНЯ». 22.00.
22.40 «Ландыш серебристый»,т/с.
23.45 Чрезвычайное происшествие.
00.00 СЕГОДНЯ.
00.15 Психологический детектив «Смертельные мысли».
02.25 Анатомия преступлений.
03.05 «Время — деньги», т/с.
04.00 СЕГОДНЯ.
04.10 «За гранью возможного», т/с.
04.55 «Оперативник», т/с.
05.40 - 06.00 Чрезвычайное происшествие.

ТВЦ-Сибирь

06.00 Настроение.
08.30 Газетный дождь.
08.45 СОБЫТИЯ. Время московское.
09.00 «Человек в проходном дворе», т/с.
10.20 «Времена не выбирают», т/с.
11.15 Мультфильм.
11.30 Доходное место.
11.45 СОБЫТИЯ. Время московское.
12.00 Тюрьма и воля.
12.45 Опасная зона.
13.00 "Инспектор Деррик", т/с.
14.10 Супердиск.
14.20 Петровка, 38.
14.45 СОБЫТИЯ. Время московское.
15.00 Регионы. Прямая речь.
15.25 Без репетиций.
16.00 «Криминальный кроссворд», т/с.
17.05 Деловая Москва.
17.45 СОБЫТИЯ. Время московское.
18.05 Очевидное-невероятное.
18.35 Телемагазин.
18.55"Тайны Ниро Вульфа",т/с.
19.45 Лицом к городу.
20.50 СОБЫТИЯ. Время московское.
21.25 Пять минут деловой Москвы.
21.30 Мелодрама «Ночь вопросов...»
23.30 Времечко.
00.05 СОБЫТИЯ. Время московское.
00.30 «Первая волна», х/ф.
01.15 Синий троллейбус.
01.55 - 02.40 «Игра в кости», т/с.

ТНТ

05.55 Москва: инструкция по применению.
06.20 "Любовь и тайны Сансет Бич", т/с.
07.10 Глобальные новости.
07.15 "Котопес", м/с.
07.40 "Ох, уж эти детки", м/с.
08.05 "Как говорит Джинджер", м/с.
08.45 Неофициально.
09.00 Завтрак с Дискавери. «Чудеса природы».
10.05 "Между ангелом и бесом", х/ф.
12.15 "Крутые бобры", м/с.
12.40 "Котопес", м/с.
13.05 "Эй, Арнольд!", м/с.
13.30 Телемагазин.
14.00 Голод.
15.00 "Девственница", т/с.
16.00 Дом-2. Зимовка.
17.00 "Окна", ток-шоу.
18.00 "Цена любви", д/д.
19.00 Живой журнал.
19.30 Москва: инструкция по применению.
20.00 "Окна", ток-шоу.
21.00 Дом-2. Зимовка.
22.00 Комедия «Каникулы Санта-Клауса».
00.05 Дом-2. После заката.
00.35 Москва: инструкция по применению.
01.05 Наши песни.
01.25 Живой журнал.
01.50 «Медвежатник».
02.00 Голод.
02.55 - 05.35 Военная драма «Побег к Афине».

ЧЕТВЕРГ, ЯНВАРЬ 27

✧ Ак-көк экран ✧ Ак-көк экран ✧ Ак-көк экран ✧

1 КАНАЛ

06.00 ДОБРОЕ УТРО.
09.00 НОВОСТИ.
09.05 «Близнецы», т/с.
10.20 "Клон", т/с.
11.30 «Встань и иди».
12.00 НОВОСТИ.
12.05 "Женщины в любви", т/с.
13.10 Дисней-клуб. "Утиные истории".
13.50 "Любительница частного сыска Даша Васильева-2", т/с.
15.00 НОВОСТИ.
15.20 Угадай мелодию.
15.50 «День рождения Буржуя», х/ф.
16.50 Пять вечеров.
18.00 НОВОСТИ.
18.20 «Тюремная метка. Дело 2004 года», д/д.
19.00 «Клон», т/с.
19.50 "Любительница частного сыска Даша Васильева-2", т/с.
21.00 ВРЕМЯ.
21.30 «Близнецы», т/с.
22.40 Человек и закон.
23.30 Ночное время.
23.50 «Ударная сила». «Оружие спецназа».
00.20 «Гении и злодеи». Владимир Гиляровский.
00.50 «Властелин колец»: история продолжается».
01.20 Детективная комедия «Надин».
02.50 «Противостояние», т/с.
04.30 - 05.15 Начало историко-драматического мини-сериала «Юлий Цезарь». Всего 4 серий.

РОССИЯ

05.00 Доброе утро, Россия!

"ТЫВА"

06.15, 06.45, 07.15, 07.45 Местное время. ВЕСТИ-ТЫВА.

РОССИЯ

08.45 «Тайны следствия», т/с.
10.50 ВЕСТИ. Дежурная часть.
11.00 ВЕСТИ.
11.30 Местное время. ВЕСТИ-МОСКВА.
11.50 «Бедная Настя», т/с.
12.50 "Что хочет женщина", ток-шоу.
13.45 ВЕСТИ. Дежурная часть.
14.00 ВЕСТИ.

"ТЫВА"

14.10 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА.

РОССИЯ

14.30 "Частная жизнь", ток-шоу.
15.30 «Заговор-62».
16.30 ВЕСТИ. Дежурная часть.

"ТЫВА"

16.40 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА ЧЕРДЕ.

РОССИЯ

17.00 ВЕСТИ.
17.10 "Кулагин и партнеры".
17.45 "Кармелита", т/с.
18.45 «Исцеление любовью», т/с.
19.45 ВЕСТИ. Дежурная часть.
20.00 ВЕСТИ.

"ТЫВА"

20.30 Местное время. ВЕСТИ – ТЫВА.

РОССИЯ

20.50 Спокойной ночи, малыши!
20.55 «Тайны следствия», т/с.

«ТЫВА»

23.00 ВЕСТИ+

РОССИЯ

23.20 Премьера. «Фальшивомонетчики. Гении и злодеи».
00.15 - 02.57 Премьера. «Найти Форрестера», х/ф.

НТВ

06.00 СЕГОДНЯ УТРОМ.
09.05 "Мертвые не лгут-2", т/с.
10.00 СЕГОДНЯ.
10.25 Анатомия преступлений.
10.55 Кулинарный поединок.
11.55 «Парни из стали», т/с.
13.00 СЕГОДНЯ.
13.35 «На вираже», т/с.
14.30 «Карусель», т/с.
15.35 Чрезвычайное происшествие.
16.00 СЕГОДНЯ.
16.20 "Принцип "Домино", ток-шоу.
17.35 «Полицейский Кэттс и его собака», т/с.
18.35 Чрезвычайное происшествие.
19.00 СЕГОДНЯ.
19.40 «Парни из стали», т/с.
20.45 «Карусель», т/с.
21.50 Чрезвычайное происшествие.
22.00 СЕГОДНЯ. 22.00.
22.40 «К барьеру!», ток-шоу.
00.00 СЕГОДНЯ.
00.15 Ироническая притча «Время печали еще не пришло».
02.20 Анатомия преступлений.
03.05 «Время — деньги», т/с.
04.00 СЕГОДНЯ.
04.10 «За гранью возможного», т/с.
04.55 «Оперативник», т/с.
05.40 - 06.00 Чрезвычайное происшествие.

ТВЦ-Сибирь

06.00 Настроение.
08.30 Газетный дождь.
08.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
09.00 «Человек в проходном дворе», х/ф.
10.20 «Времена не выбирают», т/с.
11.20 «Дед Мороз и лето», м/ф.
11.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
12.00 «Александр Шилов — народный художник».
12.45 Репортер.
13.00 "Инспектор Деррик", т/с.
14.10 Супердиск.
14.20 Петровка, 38.
14.45 СОБЫТИЯ. Время московское.
15.00 Регионы. Прямая речь.
15.25 Мультфильмы.
15.50 Экспо-новости.
15.55 Войди в свой дом.
15.35 Песенка года.
16.00 «Криминальный кроссворд», т/с.
17.00 Деловая Москва.
17.45 СОБЫТИЯ. Время московское.
18.10 21 кабинет.
18.40 Телемагазин.
19.00"Тайны Ниро Вульфа",т/с.
19.40 Экспо-новости.
19.55 «Неизвестный Освенцим».
20.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
21.20 Пять минут деловой Москвы.
21.25 Семейная драма «Родня».
23.25 Времечко.
00.00 СОБЫТИЯ. Время москов.
00.25 «Первая волна», х/ф.
01.10 Синий троллейбус.
01.50 - 02.35 «Игра в кости», т/с.

ТНТ

05.55 Москва: инструкция по применению.
06.20 "Любовь и тайны Сансет Бич", т/с.
07.10 Глобальные новости.
07.15 "Котопес", м/с.
07.40 "Ох, уж эти детки", м/с.
08.05 "Как говорит Джинджер", м/с.
08.45 Наши песни.
09.00 Завтрак с Дискавери. «Таинственный мир мумий».
10.00 «Каникулы Санта-Клауса», х/ф.
12.15 "Крутые бобры", м/с.
12.40 "Котопес", м/с.
13.05 "Эй, Арнольд!", м/с.
13.30 Телемагазин.
14.00 Голод.
15.00 "Девственница", т/с.
16.00 Дом-2. Зимовка.
17.00 "Окна", ток-шоу.
18.00 "Цена любви", д/д.
19.00 Живой журнал.
19.30 Москва: инструкция по применению.
20.00 "Окна", ток-шоу.
21.00 Дом-2. Зимовка.
22.00 Комедия «Божьи коровки».
00.05 Дом-2. После заката.
00.35 Москва: инструкция по применению.
01.05 Наши песни.
01.20 Живой журнал.
01.50 «Медвежатник».
01.55 Голод.
02.50 - 05.20 Триллер «Умереть за...».

«ТЫВАКРЕДИТ БАНК»

Лицензия ЦБ РФ 1202

Республиканың болгаш Кызыл хоорайның хүндүлүг чурттакчылары!

«Тывакредит Банк» ажык акционерлиг ниитилел ажыктыг байдалдарга шыгжамырлар хүлээп алырын уламчылап турар. **Шыгжамырның чаа «Шагаа — 2005» деп хевирин силерге сүмелеп тур бис.**

Шыгжамырның негелделери:

– хуусаазы – 6 ай;
– хуузу бедик;
– тың 10.000 рубльден эвээш эвес;
– шыгжамырны 2005 чылдың январь 14-тен февраль 14-ке чедир хүлээп алыр;
– 2005 чылдың февраль 15-те өртектиг шаңналдар ойнаашкыны болур;
– шыгжамыр немежип турар.

Бистің банкывыска силерни күзелии-биле хүлээп алыр бис.
Бистің адрезивис: Кызыл хоорай, Чүльдүм кудумчузу, 40 «А».
Телефон 3-65-69.

ПЯТНИЦА, ЯНВАРЬ 28

1 КАНАЛ

06.00 ДОБРОЕ УТРО.
09.00 НОВОСТИ.
09.05 «Близнецы», т/с.
10.20 "Клон", т/с.
11.30 «Тюремная метка. Дело 2004 года», д/д.
12.00 НОВОСТИ.
12.05 "Женщины в любви", т/с.
13.10 Дисней-клуб. "Аладдин".
13.50 "Любительница частного сыска Даша Васильева-2", т/с.
15.00 НОВОСТИ.
15.20 Приключенческая комедия «Беглецы».
17.00 Пять вечеров.
18.00 НОВОСТИ.
18.20 Зимняя шутка с братьями Пономаренко.
19.00 «Клон», т/с.
19.50 Поле Чудес.
21.00 ВРЕМЯ.
21.25 Юмористический концерт.
22.50 Премьера. Комедия «Любовь зла...».
00.50 Спортивная драма «Рокки-3».
02.50 «Противостояние», т/с.
04.30 «Юлий Цезарь», т/с.
05.10 - 05.35 Форганг.

РОССИЯ

05.00 Доброе утро, Россия!

"ТЫВА"

06.15, 06.45, 07.15, 07.45 Местное время. ВЕСТИ-ТЫВА.

РОССИЯ

08.45 «Тайны следствия», т/с.
10.45 ВЕСТИ. Дежурная часть.
11.00 ВЕСТИ.
11.30 Местное время. ВЕСТИ-МОСКВА.
11.50 «Мусульмане».
12.00 Вся Россия.
12.15 «Городок». Дайджест.
12.45 В поисках приключений.
13.45 ВЕСТИ. Дежурная часть.
14.00 ВЕСТИ.

"ТЫВА"

14.10 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА.

РОССИЯ

14.30 "Частная жизнь", ток-шоу.
15.30 «Мой серебряный шар. Олег Даль». Ведущий - Виталий Вульф.
16.30 ВЕСТИ. Дежурная часть.

"ТЫВА"

16.40 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА ЧЕРДЕ.

РОССИЯ

17.00 ВЕСТИ.
17.10 "Кулагин и партнеры".
17.45 "Кармелита", т/с.
18.45 «Исцеление любовью», т/с.
19.45 ВЕСТИ. Дежурная часть.
20.00 ВЕСТИ.

"ТЫВА"

20.30 Местное время. ВЕСТИ – ТЫВА.

РОССИЯ

20.50 Спокойной ночи, малыши!
20.55 Премьера. «Кривое зеркало. Театр Евгения Петросяна».
23.25 Остросюжетный фильм «Возвращение «Титаника».
02.35 - 02.48 Дорожный патруль.

НТВ

06.00 СЕГОДНЯ УТРОМ.
09.05 "Образ вождя", д/ф.
10.00 СЕГОДНЯ.
10.25 Анатомия преступлений.
10.55 Квартирный вопрос.
11.55 «Парни из стали», т/с.
13.00 СЕГОДНЯ.
13.35 «На вираже», т/с.
14.30 «Карусель», т/с.
15.35 Чрезвычайное происшествие.
16.00 СЕГОДНЯ.
16.20 "Принцип "Домино", ток-шоу.
17.35 «Стресс», ток-шоу.
18.30 Чрезвычайное происшествие.
19.00 СЕГОДНЯ.
19.45 Комедийный боевик «Танго и Кэш».
21.50 Чрезвычайное происшествие.
22.00 СЕГОДНЯ. 22.00.
22.45 Совершенно секретно. Информация к размышлению.
23.40 Мистическая комедия «Иствикские ведьмы».
02.00 Кома: это правда.
02.30 Анатомия преступлений.
03.05 «Время — деньги», т/с.
04.00 СЕГОДНЯ.
04.15 «За гранью возможного», т/с.
04.55 «Оперативник», т/с.
05.40 - 06.00 Чрезвычайное происшествие.

ТВЦ-Сибирь

06.00 Настроение.
08.30 Газетный дождь.
08.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
09.00 «Человек в проходном дворе», х/ф.
10.20 «Времена не выбирают», т/с.
11.20 Мультфильм.
11.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
12.00 Наша версия. Под грифом «Секретно».
12.45 Денежный вопрос.
13.00 "Инспектор Деррик", т/с.
14.10 Супердиск.
14.20 Петровка, 38.
14.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
15.00 Регионы. Прямая речь.
15.25 «Неприрученная природа Северной Америки», т/с.
16.05 «Криминальный кроссворд», т/с.
17.00 Деловая Москва.
17.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
18.10 Приглашает Борис Ноткин.
18.35 Телемагазин.
18.55 "Тайны Ниро Вульфа",т/с.
19.45 «Народ хочет знать», ток-шоу.
20.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
21.20 Пять минут деловой Москвы.
21.25 Приключенческий фильм «Груз без маркировки».
23.20 Времечко.
23.55 СОБЫТИЯ. Время москов.
00.20 Русский век.
01.00 - 02.35 Психологический триллер «Живая плоть».

ТНТ

05.55 Москва: инструкция по применению.
06.20 "Любовь и тайны Сансет Бич", т/с.
07.10 Глобальные новости.
07.15 "Котопес", м/с.
07.40 "Ох, уж эти детки", м/с.
08.05 "Как говорит Джинджер", м/с.
08.45 Наши песни.
09.00 Завтрак с Дискавери. «Торнадо».
10.00 "Божьи коровки», х/ф.
12.15 "Крутые бобры", м/с.
12.40 "Котопес", м/с.
13.05 "Эй, Арнольд!", м/с.
13.30 Телемагазин.
14.00 Голод.
15.00 "Девственница", т/с.
16.00 Дом-2. Зимовка.
17.00 "Окна", ток-шоу.
18.00 Школа ремонта.
19.00 Живой журнал.
19.30 Москва: инструкция по применению.
20.00 "Окна", ток-шоу.
21.00 Дом-2. Зимовка.
22.00 Комедия «Оскар».
00.00 Дом-2. После заката.
00.30 Москва: инструкция по применению.
01.00 Наши песни.
01.15 Живой журнал.
01.45 «Медвежатник».
01.50 Голод.
02.45 Приключенческий фильм «Зеленый лед».
05.20 - 06.10 «Ливерпуль-1», т/с.

СУББОТА, ЯНВАРЬ 29

1 КАНАЛ

06.00 НОВОСТИ.
06.20 «Американский хвост»,м/с.
07.00 Приключенческий фильм «Досье человека в «Мерседесе». 1-я серия.
08.20 Играй, гармонь любимая!
09.00 Слово пастыря.
09.10 Здоровье.
10.00 НОВОСТИ.
10.10 Смак.
10.30 «Кумиры». Андрей Мартынов.
11.10 «Лубянка». «Бриллиантовое дело».1-я серия.
12.00 НОВОСТИ.
12.10 «История с географией». «Внутри торнадо».
13.20 «Дисней-клуб». «Микки Маус и его друзья».
13.50 Умницы и умники.
14.30 «Пестрая лента». «Разведчики в кино».
15.20 Слабое звено.
16.10 Премьера. Детектив «Коломбо нравится ночная жизнь».
17.50 Классика Уолта Диснея. «Золотые годы Микки Мауса».
18.00 НОВОСТИ.
18.10 «Ералаш».
18.40 Новые песни о главном.
20.00 Кто хочет стать миллионером?
21.00 ВРЕМЯ.
21.20 Розыгрыш.
22.40 Приключенческий фильм «Трио».
00.40 Драма «Цветы от победителей».
02.30 Триллер «Гарри по прозвищу «Гвоздь».
04.10 «Юлий Цезарь», т/с.
04.50 - 05.15 «Генетический паспорт», т/с.

РОССИЯ

05.45 Комедия «Эд».
07.15 «Большая перемена» с Ю.Николаевым.
07.40 Золотой ключ.
08.00 ВЕСТИ.

"ТЫВА"

08.10 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА.

РОССИЯ

08.20 Русское лото.
08.55 Утренняя почта.
09.25 Субботник.
10.10 Смехопанорама Евгения Петросяна.
11.00 ВЕСТИ.

«ТЫВА»

11.10 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА ЧЕРДЕ.

РОССИЯ

11.20 Сто к одному.
12.15 В поисках приключений.
13.15 Клуб сенаторов.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 «Неподсуден», х/ф.
16.00 Кино-истории Глеба Скороходова.

«ТЫВА»

16. 10 ВЕСТИ - ТЫВА.
16.25 Ценгел тываларының Шагаазы.
17.00 ХӨГЖҮМНҮГ БАЙЫР.
17.30 Точка зрения Жириновского (на платной основе).
17.45 ВЕСТИ - ТЫВА ЧЕРДЕ.
17.55 Коллаж.

РОССИЯ

18.00 Е.Шифрин, Я.Арлазоров, Н.Бабкина, Н.Басков и другие в программе «Кубок юмора».
19.50 В «Городке».
20.00 ВЕСТИ.
20.25 Зеркало.
20.35 «Честный детектив». Авторская программа Э.Петрова.
21.05 Комната смеха.
22.05 «Банды Нью-Йорка», х/ф.
01.15 - 03.19 «Убей меня нежно», х/ф.

НТВ

06.05 «Аргонавты», м/ф.
06.20 «Танго и Кэш», х/ф.
08.00 СЕГОДНЯ.
08.20 «Как лечить удава», м/ф.
08.30 «2,5 человека», т/с.
08.55 Без рецепта.
09.25 Дикий мир.
10.00 СЕГОДНЯ.
10.15 Растительная жизнь.
10.55 Кулинарный поединок.
11.55 Квартирный вопрос.
13.00 СЕГОДНЯ.
13.20 Особо опасен!
14.00 Детектив «Кровь за кровь».
16.00 СЕГОДНЯ.
16.20 Женский взгляд.
16.55 Своя игра.
17.55 Премьера. «Четвертая мировая война». «Эрнесто че Гевара», д/ф.
19.00 СЕГОДНЯ.
19.40 Профессия - репортер.
20.10 «Мангуст-2», т/с. «Пропавшая невеста».
21.20 Комедийный боевик «Мисс конгениальность».
23.35 Эротическая комедия «Барбарелла».
01.30 «Футболлистика».
02.30 Начало молодежного сериала «Однажды в Калифорнии». Всего 13 серий.
04.00 СЕГОДНЯ.
04.15 - 05.50 Мистический триллер «Дракула». 1-я серия.

ТВЦ-Сибирь

07.30 «Родня», х/ф.
09.05 «Тайны русской дипломатии».
09.35 Прорыв.
10.05 Песенка года.
10.30 АБВГДейка.
11.00 Без репетиций.
11.25 Пятая передача.
11.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
12.00 Солнечный круг.
12.30 Музыкальная сказка «Иван да Марья».
14.10 «Служебный вход». «Московский зоопарк».
14.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
15.00 «Криминальный кроссворд», т/с.
15.50 «Место», д/ф.
16.25 Комедия «Я робкий..., но я лечусь».
18.20 Два рояля.
19.05 «Чисто английское убийство». «Детектив Джек Форст», т/с.
21.00 Постскриптум.
22.00 Начало криминально-мелодраматического сериала «Медовый месяц».
00.15 СОБЫТИЯ. Время москов.
00.25 Открытый проект.
02.30 - 04.00 Детектив «Особая бригада».

ТНТ

07.00 «Наша секретная жизнь-2", т/с.
08.40 "Агентство НЛС", т/с.
09.35 Фигли-мигли.
10.00 «Оскар», х/ф.
12.20 "Сейлормун. Снова с нами", м/с.
13.30 «Две блондинки против грязи».
14.00 Каламбур.
14.30 Фигли-мигли.
15.00 «Агентство НЛС», т/с.
16.00 Дом-2. Зимовка.
17.00 "Саша + Маша", т/с.
17.30 Москва: инструкция по применению.
18.00 «Запретная зона», ток-шоу.
19.00 «Византия — исчезнувшая империя», д/ф.
20.00 "Цена любви", д/д.
21.00 Дом-2. Зимовка.
22.00 "Саша + Маша", т/с.
22.30 "Любовь на шестерых",т/с. Закл. серия.
23.05 "Смешные и голые", т/с.
23.35 Дом-2. После заката.
00.05 «Квартирка», т/с.
00.55 Микс файт: бои без правил.
01.30 Голод.
02.25 Фантастическая комедия «Трое волхвов».
04.45 - 05.35 «Ливерпуль-1», т/с.

Ак-көк экран ✧ Ак-көк экран

Аравыста чугаа болзун

АКШАМ ХАВЫ, ӨРШЭЭП КӨР

Кым-бир кижини хомудадыпкаш, оон чазыывысты эскерип, буруулуг болганывысты миннир апаар ужурга таваржы берип болур бис.

Ындыг түннел-биле эптежип ап,харылзааны катап тургузуп ап болур.Ол ындыг-дыр,а акшага хамаарыштыр доктаамал экини бодап чораан-дыр силер бе? Бола тургустунуп келир нарын, берге айтыыглар чүгле ооң-биле холбашкан деп ону чемелеп, кончуттунуп турган кижи дыннаан бис бе? "Шак мындыг байдалдан чежемейниң-даа күзезивиссе, акша бистерден чайлап, ынак эвес апаар дижирин" чүү деп көөр силер? Шынап-ла, бодандырып келги дег аа. Ындыг болза акша хавынга... буруу миннип, чагаа бижиир үе келгендир. Кол-ла чүве: ону сагышсеткилден чаагай күзел-биле кылыр. Багай бодалдар турган болза, ону арыглап кааптарының эң бөдүүн, белен аргазы бо-дур.

ОЮН ДУЗАЗЫ-БИЛЕ

Бичии уруувустуң азы оглувустуң чүве айтырар дээнде,ыглай кааптар апарганын эскерип турар бис. Ооң ол эптиг аргазын дарый өскертир арга-биле чүнү канчалза экил?

Сөс чугаалай албас бичии кижи ыглаар чоор дээрзин билиндирип, а арткан улус дузаны сөстер-биле илередип, дилээр деп чүвени аңаа тайылбырлаар. Ынчангаш аңаа" сөсбиле менден бир чүведен дилеп көрем" деп сүмелээр. Уругнуң сонуургалын оттурары-биле холга ойнаар койгунчугашты азы адыгжыгашты тудуп алгаш, ол ойнаарактар бот-боттарындан бир-ле чүвени "айтыржып, чугаалажып" турар кылдыр көргүзер бөдүүн оюн-көргүзүгнү чогаадып алыр. Уругнуң бодун аңаа кииришти-рер болзуңарза, ол ону аажок сонуургаар болгаш күзелдии-биле ойнаар.

ДЫШТАНДЫРАР БЕ?

Эге класста уруувус школа шоолуг барыксавас, бажыңга артып каарын кызыдып, чылдагаан дилээр болу берген. Канчаарыл?

Ындыг байдалдан далаш түннел үндүрген херээ чок, 1 класста өөренип турар бичии кижини чүү деп кончуурул. Чүнүдаа мурнай школага чедип, башкызы-биле чугаалашканы дээре. Эш-өөрү-биле хамаарылгазында айтырыг тургустунуп келген азы бергедежип турары кичээл бар бооп чадавас. Бо айтырыглар уругнуң ол байдалынга чылдагаан болбайн турар болза,ам канчалза экил? Школада байдалы эки-дир, бир хүн немей дыштандырыптар бис бе, азы...?

Өг-бүле айтырыгларының дугайында сеткүүлден белеткээн.

ВОСКРЕСЕНЬЕ, ЯНВАРЬ 30

1 КАНАЛ

06.00 НОВОСТИ.
06.20 «Американский хвост»,м/с.
07.00 «Досье человека в «Мерседесе», х/ф. 2 серия.
08.20 Армейский магазин.
08.50 «Дисней-клуб». «Команда Гуффи».
09.10 В мире животных.
10.00 НОВОСТИ.
10.10 Непутевые заметки.
10.30 Пока все дома.
11.10 «Лубянка». «Бриллиантовое дело». 2-я серия.
12.00 НОВОСТИ.
12.10 «Живая природа». «Правда о большой белой акуле».
13.20 «Дисней-клуб». «Микки Маус и его друзья».
13.40 «Российская национальная кинопремия «Золотой орел».
16.30 Премьера. Полнометражный мультфильм «Спирит: душа прерий».
18.00 Времена.
19.00 «Ералаш».
19.20 «Горец — конец игры».
21.00 ВРЕМЯ.
21.45 Фантастический триллер «Годзилла».
00.10 Бокс. Бои сильнейших профессионалов мира. Артур Гатти — Джеймс Лейха.
01.10 «Суперчеловек». «Вторая жизнь».
02.10 Криминально-психологическая драма «Тельма и Луиза».
04.30 «Юлий Цезарь», т/с. Закл. серия.
05.10 - 05.35 «Охотник на людоедов», д/ф.

РОССИЯ

05.45 «Евдокия», х/ф.
07.25 Колоссальное хозяйство.
07.40 «Военная программа» А.Сладкова.
08.00 ВЕСТИ.

"ТЫВА"

08.10 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА ЧЕРДЕ.

РОССИЯ

08.20 Студия «Здоровье».
08.50 ТВ Бинго шоу.
09.05 Диалоги о животных.
10.00 Вокруг света.
11.00 ВЕСТИ.

"ТЫВА"

11.10 Местное время. ВЕСТИ - ТЫВА.

РОССИЯ

11.20 Пирамида.
11.50 «Городок». Дайджест.
12.20 Сам себе режиссер.
13.15 Парламентский час.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 «Фитиль №28». Сатирический тележурнал.
15.20 Мелодрама «Любовный недуг». (Индия).
18.05 «Лучшие песни». Финальный концерт.
20.00 ВЕСТИ недели с Сергеем Брилевым.
21.00 Специальный корреспондент.
21.25 Комедийный боевик «Час пик».
23.25 Люк Бессон представляет: «Мишель Вальян: жажда скорости».
01.30 - 03.16 Триллер «Почти темно».

НТВ

05.50 Мультфильмы.
06.50 Детская киноповесть «Жила-была девочка».
08.00 СЕГОДНЯ.
08.15 «Сказки Баженова».
08.45 Их нравы.
09.25 Едим дома.
10.00 СЕГОДНЯ.
10.15 Чрезвычайное происшествие.
10.50 Top gear.
11.25 Дачники.
12.00 «Школа злословия», ток-шоу.
13.00 СЕГОДНЯ.
13.20 Военное дело.
13.55 Мелодрама «Приезжая».
16.00 СЕГОДНЯ.
16.20 Тайны разведки.
16.55 Своя игра.
17.55 «Четвертая мировая война». «Бейрут, любовь моя», д/ф.
19.00 СЕГОДНЯ.
19.40 Чистосердечное признание.
20.10 «Мангуст-2», т/с.«Мужская логика».
21.20 Боевик «24 часа».
23.05 Премьера. «Высоцкий в кино. Своя колея».
00.20 Психологическая драма «Вертикаль».
02.15 «Черная» комедия «Никаких проблем!»
04.00 СЕГОДНЯ.
04.10 «Дракула», х/ф. 2-я серия.
05.30 - 06.00 Чрезвычайное происшествие. Обзор за неделю.

ТВЦ-Сибирь

07.00 «Груз без маркировки», х/ф.
08.30 Отчего и почему?
09.25 Православная энциклопедия.
09.50 Марш-бросок.
10.25 Наш сад.
10.45 Лакомый кусочек.
11.05 21 кабинет.
11.30 Шар удачи.
11.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
12.00 Алфавит.
12.40 Мультфильмы.
13.05 Криминальная комедия «Последнее дело Вареного».
14.45 СОБЫТИЯ. Время москов.
14.55 «Криминальный кроссворд», т/с.
15.45 Приглашает Борис Ноткин.
16.15 Штрафной удар.
17.00 Парк юмора.
17.45 «Российский национальный Олимп». Церемония вручения премии.
20.00 Момент истины.
21.00 «Медовый месяц», т/с.
23.15 «Завтра, послезавтра... и все дни недели».
23.45 Деликатесы.
00.25 - 01.45 Супердиск.

ТНТ

07.00 «Наша секретная жизнь-2", т/с. Закл. серия.
08.40 "Агентство НЛС", т/с.
09.30 Фигли-мигли.
10.00 Боевик «Победители и грешники».
12.40 "Сейлормун снова с нами", м/с.
13.30 Маски-шоу.
14.00 Каламбур.
14.30 Фигли-мигли.
15.00 «Агентство НЛС», т/с.
16.00 Дом-2. Зимовка.
17.00 "Саша + Маша", т/с.
17.30 «Две блондинки против грязи».
18.00 Школа ремонта.
19.00 «Византия — исчезнувшая империя», д/ф.
20.00 "Запретная зона", ток-шоу.
21.00 Дом-2. Зимовка.
22.00 "Саша + Маша", т/с.
22.30 "Смешные и голые", т/с.
23.00 «Тайная история любви и секса».
00.00 Дом-2. После заката.
00.30 «Квартирка», т/с.
01.25 Микс файт: бои без правил.
01.55 Голод.
02.50 - 05.10 Трагикомедия «Беспощаднее мужчин».

ДОНОРЛАРНЫҢ КИЧЭЭНГЕЙИНГЕ!

«Россияның хундулуг донору», «ССРЭ-ниң хундулуг донору» хөрек демдээ-биле шаңнатканнарның кичээнгейинге

«Хан донорунуң болгаш ооң холугларының дугайында» 1993 чылдың июнь 9-та № 5142-1 Федералдыг хоойлуга дүүштүр республиканың хан солуштур кудар станциязының Силерге дыңнадыры болза:

— күрүнеиң азы кадык камгалалының «Республиканың мөөннеп садар аптека баазазы» деп муниципалдыг албан черлериниң рецептилери-биле эмнер өртээниң 50 хуузун төлээш, садып ап болур силер;

— Кызыл хоорайның диш поликлиниказынга үнелиг эвес металлдардан диш протезин халаска кылдырып, септедип болур силер;

— коммунал ачы-дузазы 50 хуу чиигелделиг, «Наш дом» МУБ-ка.

Чиигелделерни 2004 чылдың акшаландырыышкыны-биле тыпсыр.

Харылзажыр телефоннары: улуг эмчи 1-34-82, 1-34-64.

Республиканың хан солуштур кудар станциязы.

САДЫГЛААШКЫНГА КИРЖИҢЕР

Тыва Республиканың Черге хамаарылга болгаш өнчү яамызы **январь 28-те дараазында чүүлдерге садыг-аукционну** эрттирер:

— Кызыл хоорайның Заводская, 30 кудумчузунда котельная оран-савазы, литер В. Эге өртээ — **574400 рубль.**

— Кызылдың бажың тудуг комбинадының девискээринде демир конструкциялар: саны 130, ниити деңзизи — 59 тонна. Эге өртээ — **318.600 рубль**.

Садыглаашкынның негелдези: демир конструкцияларының доозулбаан объектизин долгандыр боктан аштап-арыглаары.

Аукционга чагыгны чогуур үезинде киирип, эге өртектиң 10 хуузун баш удур төлепкен албан черлерин, хууда кижилерни киириштирер.

Чагыгларны дараазында адресте хүлээп ап турар: Кызыл хоорай, Московская кудумчузу, 2 а, 109 дугаарлыг кабинет. **Харылзажыр телефоннар:** 5-40-31, 5-39-09, 1-11-93.

КҮШ ЧОК ДЕП САНААР

Хоорайның Социал хөгжүлде комитединиң **Кан-оол Куреевич Саянның** адынга тывысканы күш-ажылдың хоочунунуң шынзылга документизиниң читкенин барымдаалааш, ону **күш чок** деп санаар.

Чечен-мерген бодалдар

Бодунуң күжүн чөптүг үнелеп, медереп билири — ону ол улам улгаттырар.

Люк де Клапье Вовенарг.

Дайзыныңдан карак салба, оон башка ол сээң частырыгларыңны баштай эскерип каар.

Антисфен.

Кижилерниң каржы, кара сагыштыг хөделиишкиннерин көргеш, кажан-даа элдепсинмес мен, а ол дээш оларның боттарынга кажан-даа ыядынчыг болбазын элдепсинип кайгаар мен.

Свифт.

Бодуңнуң ат-алдарыңны үнелээр болзуңза, эки улус-биле эдержип чор, багай кижилер аразынга чоруурунуң орнунга, чааскаан болуру оон дээре.

Джордж Вашингтон.

«ДОРЖУ-ЧОТПА» СУДУРУН НОМЧУУР

Хундулуг чудукчу чон!

Улуг башкы геше Лобсанг Тхуптен чыл төнчүзүнүң хайбачыдын чайладып, чаа чылда амыдырал-чуртталгага чедиишкиннерлиг болзун дээш «Доржу-Чотпа» судурун **январь 25-те 17.00 шакта «Хүреш» спорт залынга** номчуур.

Ламрим организациязы.

АВТОБУСКА ЧИИГЕЛДЕЛЕР ДУГАЙЫНДА

Январь 1-ден эгелеп чиигелделерни акша-биле солаан дарый дыка-ла хөй билдинмес айтырыглар чүдүрлүп келген. Ооң чижээнге транспортка чиигелделерни ап болур. Бо айтырыгга хамаарыштыр январь 19-та Бүгү-россияның селектор хуралын эрттирген болгаш тайылбырларны РФ-тиң кадык камгалал база социал хөгжүлде сайыды М.Ю.Зурабов, саңхөө сайыды А.Л.Кудрин, өске-даа яамылар, албан черлериниң төлээлери берген. Транспортка чиигелделерни хандырары-биле тускай Дугуржулга ажылдап кылдынган.

Ол езугаар Россия девискээринге транспортка чоруурунуң чаңгыс аай майыктыг социал эрттирилге биледин (проездной) киирери көрдүнүп турар. Дугуржулгада айтып турары-биле алырга, ол социал билеттиң өртээ регионнарда тургускан чиигелделерни акша-биле солаан компенсацияның транспортка чоруурунга көрдүнген чиигелделиг кезиинден ашпас ужурлуг.

Улуг хоорайларда автобус, троллейбус, трамвай, метро дээн ышкаш хөй-ниитиниң транспорт хевирлери бар. Ынчангаш аңаа чаңгыс аай майыктыг социал эрттирилге билет турар. Субъектилерде федералдыг чиигелделер алыкчылары база ол чаңгыс аай майыктыг билетти садып алыр. Оларга көрдүнген транспорт чиигелделеринге чарыгдалдарны дуглаарынга федералдыг төп 30 хуу чедир немелде төлевирни бээрин аазап турар. А демир-орук өртээнге хамаарыштыр субъектилер-биле аңгы дугуржулгалар тургустунарын дыңнатканнар.

Транспортка чиигелделерни акша-биле солуурунуң айтырыы чер-черлерде чидии-биле тургустунуп келген. Чүге дээрге машина-техниканы чаартып септээр акша-хөреңги чедишпезинден муниципалдыг транспорт хуу кижилерниң машина-техниказынга үндүр кыстыра берген. Ооң чижээн бистиң республикадан-даа көрүп болур. Кызыл хоорайның кудумчуларында колдуунда "маршруткалар", хуу автобустар халып турар. Ийи-чаңгыс муниципалдыг автобустарны дыка үр манап кээр. Бо соокта ону манаарындан түвексингеш, улус хуу автобустарга олуруптар, а аңаа чиигелде алыр эргелиг кижилерниң чиигелделерин барымдаалаар эвес.

Мындыг байдал Россияның өске-даа хоорайларында тургустуна бергенин селектор хуралга санал берген азы айтырыг салган харыысалгалыг ажылдакчылар чугаалап турган. Хөй-ниити транспортунга мурнунда турган чиигелделерни, азы чогуур документизин көргүскеш, халас чоруур эргени соңгаар хоорайларның хөй кезиинде ам дээрезинде арттырган. Чаңгыс аай социал билеттерни киириптерге, чиигелделерни солаан акшазындан ук документилерни улус киоскилерден садып ап болур. Ооң өртээ Тывада 160 рубль деп көрдүнген. Ынай-бээр аргышпас кижи болза, ону садары албан эвес. Ол акшаны бодунуң хереглелинге ажыглап болгай. А автобус чок көдээ черде чиигелделиг кижилерге, ол-даа болза, немере акша болур дээрзи билдингир.

Н.МОНГУШ.

КЫШКЫ ОРУК АЖЫТТЫНГАН

«Тыва автоорук» автомобиль оруктарының эргелели **Бояровка — Тоора-Хем** болгаш **Енисейни** кежилдир дош кыры-биле транспорттуң кышкы аргыжылга оруу 10 тонна чүктүг чүүк автомобильдери эртип болур (тайгыр черлерге ажыглаар илчирбелерлиг) кылдыр **2005 чылдың январь 15-тен ажыттынганын** сонуургалдыг организацияларга дыңнадып тур.

«ШЫН» СОЛУННУ ДАМЧЫШТЫР

Бистиң оглувус, дуңмавыс, күдээвис, ийи бичии кыстарының ачазы **Артыш Анай-оолович Кашкак** бо чылдың январь 6-да Тожунуң Тоора-Хемге хенертен амы-тынындан чарылган. Бистиң кажыыдалывысты үлежип, моральдыг болгаш материалдыг дузаны көргүскен бүгү чонувуска, ылаңгыя ыраккы Бай-Тайгадан, Мөңгүн-Тайгадан, Кызылдан келген ха-дуңма, чоок төрелдеривиске четтиргенивисти илереттивис.

Ада-иези, өөнүң ишти, уруглары.

(Төнчүзү. Эгези 4-күарында).

Тыва Республиканың Чурттаар орансава болгаш коммунал ажыл-агый талазы-биле агентствозу

Тыва Республиканың Садыг, амыдырал хандырылга болгаш сайгарлыкчы чорукту сайзырадыр яамызы

Тыва Республиканың Күш-ажыл, социал болгаш аныяктар политиказының яамызы

Тыва Республиканың Күш-ажыл, ажыл-биле хандырылга болгаш регионал статистиказының талазы-биле агентствозу

Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы

Тыва Республиканың Саң-хөө-бюджет хайгаарал талазы-биле албаны

Тыва Республиканың Экономиктиг хөгжүлде яамызы

Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албаны

Тыва Республиканың Даштыкы экономиктиг харылзааларны, инновация болгаш инвестиция ажыл-чорудулгазын боттандырар талазы-биле агентствозу

Тыва Республиканың Эт-хөреңги эргелеп-башкарар талазы-биле агентствозу

Тыва Республиканың Энергетика, транспорт, харылзаа болгаш орук ажыл-агый яамызы

Тыва Республиканың Боду чоруур машиналарның болгаш техниканың өске-даа хевирлериниң байдалы дээш техниктиг хайгаарал талазы-биле албаны

Тыва Республиканың Орук агентствозу

II.Тыва Республиканың Чазааның удуртуп турары күүсекчи эрге-чагырганың органнары

Тыва Республиканың девискээринге хамааты камгалалын, чурттакчы чонну болгаш девискээрлерни онза байдалдардан база өрт айыылындан камгалаар дээш ажыл-чорудулганы хандырар талазы-биле агентствозу;

Тыва Республиканың Чаргы чарар судьяларның ажыл-чорудулгазын хандырар талазы-биле агентствозу;

Тыва Республиканың Туризм талазы-биле агентствозу.

III.Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының өске-даа органнары:

Тыва Республиканың Москва хоорайда Доктаамал төлээ чери (агентство).

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының 2005 чылдың январь 20-де №7 Чарлыын езугаар БАДЫЛААН

Капсырылга 2

Тыва Республиканың Чазааның Чөвүлелиниң болгаш Тыва Республиканың Чазааның СОСТАВЫ

Тыва Республиканың Чазааның Чөвүлели:

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының оралакчылары

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының Канцелярия удуртукчузу

Тыва Республиканың Чазак Аппарадының удуртукчузу –Тыва Республиканың сайыды

Тыва Республиканың саң-хөө сайыды

Тыва Республиканың экономиктиг хөгжүлде сайыды

Тыва Республиканың Чазак кежигүннери:

Тыва Республиканың кадык камгалал сайыды

Тыва Республиканың культура болгаш национал политика сайыды

Тыва Республиканың өөредилге болгаш эртем сайыды

Тыва Республиканың бойдус ажыглал сайыды

Тыва Республиканың үлетпүр сайыды

Тыва Республиканың көдээ ажыл-агый болгаш аъш-чем сайыды

Тыва Республиканың тудуг, чурттала болгаш коммунал ажыл-агый сайыды

Тыва Республиканың садыг, амыдырал хандырылга болгаш сайгарлыкчы чорукту сайзырадырының сайыды

Тыва Республиканың күш-ажыл, социал болгаш аныяктар политиказының сайыды

Тыва Республиканың энергетика, транспорт, харылзаа болгаш орук ажыл-агый сайыды.

11.Бо Чарлыкка дүүштүр Тыва Республиканың албаннары болгаш агентилелдери Тыва Республиканың яамыларының эргезинге турарын доктаадыр.

12.Халап дүжүрер черлер болза:

Тыва Республиканың Хамааты камгалал болгаш онза байдалдар херектериниң талазы-биле яамызы;

Тыва Республиканың Шүүгү херектериниң талазы-биле яамызы;

Күрүне бүрүткели эрткен шүүгү албан черлери шимчевес өнчүнү алыр болгаш Тыва Республиканың девискээринге ажыглаар эргелиг.

13.Тургузар черлер болза:

Тыва Республиканың суг курлавырларының талазы-биле агентилели;

Тыва Республиканың арга-арыг курлавырларының талазы-биле агентилели;

Тыва Республиканың эге профессионал өөредилге талазы-биле агентилели.

Тыва Республиканың девискээринге хамааты камгалал, онза байдалдардан чонну болгаш девискээрлерни өрт халавындан камгалаар талазы-биле ажыл-чорудулганы хандырар агентилел, аңаа Тыва Республиканың Хамааты камгалал болгаш онза байдалдар херектериниң талазы-биле дүжүп турар яамының эрге-хоойлу хүлээлгелерин база күрүне ачы-дузазы көргүзер болгаш өнчү башкарар хүлээлгелерни дамчыдып бээр;

Тыва Республиканың чаргы чарар судтарының ажыл-чорудулгазын хандырар талазы-биле агентилел, аңаа Тыва Республиканың шүүгү херектериниң талазы-биле дүжүп турар яамының өнчүзүн башкарар болгаш Тыва Республиканың чаргы чарар судьяларның ажыл-чорудулгазын хандырар эрге-хүлээлгени дамчыдып бээр;

Тыва Республиканың аңныыр болгаш аңныыр ажыл-агый талазы-биле агентилели, аңаа Тыва Республиканың аңныыр курлавырларын камгалаар, контрольдаар болгаш таарыштырар эргени дамчыдып бээр;

Тыва Республиканың балыктаашкын талазы-биле агентилели, аңаа Тыва Республиканың балык курлавырларын ажыглаарын таарыштырар, контрольдаар болгаш камгалаар, күрүне ачы-дузазы чедирер талазы-биле эрге-хүлээлгени дамчыдып бээр;

Тыва Республиканың күш-ажыл, чонну ажылга хаара тудар болгаш девискээр статистиказының талазы-биле агентилел;

Тыва Республиканың туризм талазы-биле агентилели;

Тыва Республиканың саң-хөө-бюджет хайгааралының талазы-биле албаны.

14.Эде тургузар черлер болза:

Тыва Республиканың күрүненің архив албанын Тыва Республиканың Архив агентилели кылдыр;

Тыва Республиканың арага продукциязына күрүне монополиязын хандырар талазы-биле күрүне комитедин Тыва Республиканың арага продукциязына күрүне монополиязын хандырар талазы-биле албан кылдыр;

Тыва Республиканың Парлалга болгаш информация талазы-биле күрүне комитедин Тыва Республиканың Парлалга болгаш массалыг коммуникациялар талазы-биле агентилел кылдыр;

Тыва Республиканың чурттала-коммунал ажыл-агыйына реформа талазы-биле күрүне комитедин Тыва Республиканың чурттала болгаш коммунал ажыл-агый талазы-биле агентилел кылдыр;

Тыва Республиканың Чер болгаш өнчү харылзаалар яамызын Тыва Республиканың өнчү башкарар талазы-биле агентилели кылдыр;

Тыва Республиканың Инновация, инвестиция политиказы болгаш даштыкы-экономиктиг харылзаалар яамызын Тыва Республиканың даштыкы-экономиктиг харылзаалар, инновация болгаш инвестиция ажыл-чорудулгазының талазы-биле агентилел кылдыр;

Тыва Республиканың Кадр политиказының, эртем болгаш өөредилге черлериниң яамызын Тыва Республиканың эртем болгаш өөредилге черлериниң агентилели кылдыр;

Тыва Республиканың Культура болгаш националдар политиказының яамызын Тыва Республиканың Культура болгаш национал политика яамызы кылдыр;

Тыва Республиканың Ниити болгаш профессионал өөредилге яамызын Тыва Республиканың Өөредилге болгаш эртем яамызы кылдыр;

Тыва Республиканың Күш-культура, спортту хөгжүдер болгаш аныяктар политиказының талазы-биле яамызын Тыва Республиканың күш-культура болгаш спорт талазы-биле агентилели кылдыр;

Тыва Республиканың Тудуг яамызын Тыва Республиканың Тудуг, чурттала болгаш коммунал ажыл-агый яамызы кылдыр;

Тыва Республиканың Күш-ажыл болгаш социал политика яамызын Күш-ажыл, социал болгаш аныяктар политиказының яамызы кылдыр, аңаа Тыва Республиканың эде тургусканы Күш-ажыл болгаш социал политика яамызының болгаш Тыва Республиканың Күш-культура, спортту хөгжүдер болгаш аныяктар политиказының талазы-биле дүшкен яамыларының аныяктар политиказының талазы-биле эрге-хүлээлгелерин дамчыдып бээр;

Тыва Республиканың Экономика яамызын Тыва Республиканың Экономиктиг хөгжүлде яамызы кылдыр, аңаа Тыва Республиканың эде тургускан Чер болгаш өнчү харылзаалар яамызының болгаш Тыва Республиканың Инновация, инвестиция политиказының болгаш даштыкы-экономиктиг харылзаалар яамызының, Тыва Республиканың девискээр-энергетика комиссиязының доктааткан адырга норма-эрге-хоойлу хүлээп алыр эргени дамчыдып бээр;

Тыва Республиканың девискээр-энергетика комиссиязын Тыва Республиканың өртектер (тариф) талазы-биле албаны кылдыр;

Тыва Республиканың ниити ажыглалдың автомобиль оруктар эргелелин Тыва Республиканың орук агентилели кылдыр;

Тыва Республиканың ветеринария эргелелин Тыва Республиканың ветеринария болгаш фитосанитар хайгааралының талазы-биле албаны кылдыр;

Боду чоруур машиналарның болгаш техниканың өске-даа хевирлериниң техниктиг байдалы дээш күрүненің хайгаарал эргелелин Тыва Республиканың боду чоруур машиналарның болгаш техниканың өске-даа хевирлериниң техниктиг байдалы дээш техниктиг хайгаарал талазы-биле албан кылдыр;

15.Дамчыдып бээр үүл болза:

шүүгү адырынга күрүне политиказын чорудар, а ол ышкаш бо адырга Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының бо талазы-биле ажыл-чорудулгазын таарыштырар сорулга-биле Тыва Республиканың Шүүгү херектериниң талазы-биле дүжүп турар яамызының эрге-хүлээлгелерин Тыва Республиканың Чазак Даргазының Канцелярязына дамчыдып бээр.

16.Тыва Республиканың Чазак Чөвүлелиниң болгаш Тыва Республиканың Чазааның составын бадылаар **(капсырылга 2).**

17.Тыва Республиканың Чазаа:

бо Чарлыктың үүлдерин барымдаалап, дүжүрүп турар күүсекчи эрге-чагырга органнарының хүлээлгелерин ай хуусаа иштинде тодарадыр болгаш Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының дугайында дүрүмнү ай хуусаа иштинде бадылаар;

Россия Федерациязының хоойлужудулгазында доктааткан хуусаада дүжүрүүшкүн чорудуун эрттирерин болгаш Россия Федерациязының база Тыва Республиканың хоойлужудулгаларынга дүүштүр ажылдан хосталган ажылдакчыларга чиигелделер болгаш компенсациялар төлээрин хандырар;

Боттарының актыларын бо Чарлыкка дүүштүрер.

18.Тыва Республиканың Күш-ажыл, социал болгаш аныяктар политиказының яамызы кадрлар деңзигүүрүн хевээр арттырар болгаш күрүне албан-хаакчыларының материалдыг байдалын баксыратпас сорулга-биле Тыва Республиканың яамыларынга, албаннарынга болгаш агентилелдеринге күш-ажыл төлевириниң дифференциалдыг системазын тургузар талазы-биле саналды ай хуусаа иштинде белеткээр;

19.Тыва Республиканың Чазак Даргазының Канцеляриязы ай хуусаа иштинде Тыва Республиканың Чазак Даргазының актыларын бо Чарлыкка дүүштүрер талазы-биле саналды киирер.

20.Күш чок деп санаар үүлдер болза:

«Тыва Республиканың Чазак Аппарадының болгаш Тыва Республиканың шүүгү талазы-биле комитединиң структуразынга өскерилгелер киирер дугайында» 2002 чылдың апрель 16-да № 2 Чарлык;

Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының структуразының дугайында» 2002 чылдың май 13-те № 14 Чарлык;

«Тыва Республиканың Чазак Даргазының 2002 чылдың май 13-те Чарлыының Тыва Республиканың инвестиция тудуг эргелелин дүжүрер дээн кеззэн күш чок болдурар дугайында» 2002 чылдың июнь 2-де № 53 Чарлык;

«Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының структуразының дугайында» Тыва Республиканың Чазак Даргазының 2002 чылдың май 13-те № 14 Чарлыынга өскерилгелер болгаш немелделер киирер дугайында» 2002 чылдың август 2-де № 78 Чарлык;

«Тыва Республиканың Чазак Даргазының чамдык актыларынга немелделер киирер дугайында» 2002 чылдың сентябрь 10-да № 143 Чарлык;

«Тыва Республиканың күрүне чагыгларын башкарар талазы-биле яамызының эргелел аппарадының үстүү санының дугайында» 2002 чылдың сентябрь 16-да № 159 Чарлык;

«Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының структура айтырыглары» деп 2002 чылдың сентябрь 30-де № 161 Чарлык;

«Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының структуразының дугайында» Тыва Республиканың Чазак Даргазының 2002 чылдың май 13-те № 14 болгаш «Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының эргелел аппарадының үстүү санын доктаадыр дугайында» 2002 чылдың май 17-де № 20 Чарлыктарынга өскерилгелер болгаш немелделер киирер дугайында» 2002 чылдың октябрь 17-де № 170 Чарлык;

«Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының структуразының дугайында» Тыва Республиканың Чазак Даргазының 2002 чылдың май 13-те № 192 Чарлыынга өскерилгелер киирер дугайында» 2002 чылдың ноябрь 13-те № 192 Чарлык;

«Тыва Республиканың эрге-чагыргазының күүсекчи болгаш төлээлелге органнарының материал-техниктиг хандырылгазының талазы-биле күрүне эргелелиниң айтырыгларының дугайында» 2002 чылдың декабрь 6-да № 206 Чарлык;

«Тыва Республиканың Өнчү харылзаалар яамызының адынга өскерилгелер киирер дугайында» 2003 чылдың февраль 12-де № 242 Чарлык;

«Тыва Республиканың Чазааның инвестиция тудуг эргелелин Тыва Республиканың Чазаның капитал тудуг эргелели кылдыр эде тургузар дугайында» 2003 чылдың март 12-де № 254 Чарлык;

«Тыва Республиканың Чазак Аппарадының удуртукчузунуң аппарадының чамдык дужаалдарын Тыва Республиканың Чазак Даргазының Канцеляриязынче дамчыдып бээр дугайында» Тыва Республиканың Чазак Даргазының 2003 чылдың май 27-де № 304 Чарлыының 4 пунктузу;

«Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының дугайында» Тыва Республиканың Чазак Даргазының 2002 чылдың май 13-те № 14 Чарлыынга өскерилгелер болгаш немелделер киирер дугайында» 2003 чылдың май 27-де № 306 Чарлык;

«Тыва Республиканың Чазак Даргазының чамдык Чарлыктарынга немелделер болгаш өскерилгелер киирер болгаш штат езугаар чамдык дужаалдарны дамчыдып бээр дугайында» Тыва Республиканың Чазак Даргазының 2003 чылдың июнь 11-де № 320 Чарлыының 3 болгаш 5 пунктулары;

«Тыва Республиканың Чазааның чанында Хөй-ниитиниң айыыл чок чорук чөвүлелиниң секретариадының дугайында» Тыва Республиканың Чазак Даргазының 2003 чылдың июль 10-да № 335 Чарлык;

«Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының структуразынга өскерилгелер киирер дугайында» 2004 чылдың январь 9-та № 5 Чарлык;

«Тыва Республиканың Күш-культура, спортту хөгжүдер болгаш аныяктар политиказының талазы-биле яамының дугайында» 2004 чылдың январь 9-та № 6 Чарлык;

«Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының эргелел аппарадының үстүү санының дугайында» 2004 чылдың январь 9-да № 16 Чарлык;

«Тыва Республиканың Чазак Даргазының чамдык Чарлыктарынга немелделер болгаш өскерилгелер киирер болгаш Тыва Республиканың Чазак Аппарадының штаттыг санынга дамчыдып бээр дугайында» Тыва Республиканың Чазак Даргазының 2004 чылдың январь 9-та № 14 Чарлыының 1 болгаш 5 пунктулары;

«Тыва Республиканың ветеринария эргелелин тургузар дугайында» 2004 чылдың май 20-де № 87 Чарлык.

21.Бо Чарлык ону албан езузу-биле парлаан хүнден күштүг бооп эгелээр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.ООРЖАК.

Кызыл хоорай,
2005 чылдың январь 20, № 7.

КОЛ-ЛА ЧҮҮЛ — ЧОНГА ЧЕДИР ТАЙЫЛБЫРЛААРЫ

Тыва Республиканың Чазак Даргазы Ш.Д.Ооржак январь 18-те чиигелделерни ай санының акша төлевири-биле (ААТ) солаан соонда, Кызыл, Ак-Довурак хоорайларда болгаш республиканың кожууннарында социал камгалал албан черлериниң олче кандыг белеткелдиг кирип турарының дугайында селектор хуралды эрттирген. Аңаа хамаарышкан чугааларны мооң адаанда парладывыс.

Россия Федерациязының 2004 чылдың август 22-де №122-ФХ Федералдыг хоойлузунуң федералдыг бюджеттен ай санының акша төлевирлерин (ААТ) төлээр талазы-биле 2005 чылдың январь 18-те байдал-биле РФ-тиң Пенсия фондузунуң ТР-де салбырының даргазы В.О.ОЮННУҢ ЧУГААЗЫНДАН

РФ-тиң Пенсия фондузунуң ТР-де салбырында күрүнеден социал ачы-дуза алыр кижилерниң федералдыг регистринге хамаарыштыр девискээр аайы-биле сегментизи тургустунган.2005 чылдың январь 10-да байдал-биле республикада ачы-дуза алыр ужурлуг 27353 кижи санаттынып турар, **бөлүктер аайы-биле алырга мындыг:**

"Күш-ажылдың хоочуннарының дугайында" ФХ-ге 2056 кижи (7,4%):

—Ада-чурттуң Улуг дайынының инвалидтери болгаш аңаа деннештирген шериг албанныглар 366;

—Ада-чурттуң Улуг дайынының киржикчилери 25;

—дайын хөделиишкиннериниң хоочуннары 1126;

—Ада-чурттуң улуг дайынының үезинде бүрүткеттинмээн шериг кезектеринге албан эрттирген шериг албанныглар 9;

—бүзээлеттирген Ленинградтың чурттакчылары 7;

— дайынга өлгеннериң болгаш инвалидтериң өг-бүлелери, дайын хөделиишкиннериниң хоочуннары 514;

—концлагерьлерге хоругдаткан назы четпестер 9.

"РФ-ке инвалидтериң социал камгалалының дугайында" ФХ-ге 25277 кижи (92,4%):

—1-ги бөлүктүң инвалидтери 2150 кижи;

—2-ги бөлүктүң—12016;

—3-кү бөлүктүң—7565;

—инвалид уругларга—3546;

Чернобыльга база "Маяк" каттыжыышкынынга болган аварияларга техногенниг болгаш радиациялыг халаптан когараанар 20 кижи.

* * *

РФ-тиң 2004 чылдың август 22-де №122-ФХ Федералдыг хоойлузунда көрдүнген чиигелделер акша төлевири-биле солуттунган. Чижээлээрге, Ада-чурттуң Улуг дайынының инвалидтеринге 2005 чылдың январь 1-ден эгелеп 1550 рубльди телефон өртээн 50 хууга төлээринге, радио ажыглааны дээш 36 рубльди, диш протезтерин халас белеткеп септедиринге 21 рубль, транспорт аймаанга халас чоруур акшаны компенсация кылдыр чыл санында 825 рубльди, хоорай болгаш хоорай чоогунуң транспортунга чорааны дээш 67 рубль. Шупту 949 рубль.

2005 чылдың январь 1-ге чедир учетка туруп алганнарга бажың-балгат аймаа-биле хандырылга, оочур чокка телефон салдырары, бажың-интернаттарга оочур чокка чурттаары, протез-ортопед кылыгларыбиле хандырылга халас арткан.

Халас эм аймаа-биле хандырылга, санаторий-курорттарга эмнелге база ынаар орук өртээниң төлевири дээн чижектиг социал чиигелделерни эмнелге-профилактиктиг албан черлери болгаш социал камгалал фондузу хандырар. Коммунал ачы-дуза чедирилгезиниң механизмин Тыва Республиканың Чазаа ажылдап кылган.

Инвалидтерге, ооң иштинде инвалид уругларга, ачы-дуза чедирилгези акша төлевирлери-биле өскерилген.1-ги бөлүктүң инвалидтеринге 950 рубль, 2-ги бөлүктүң—550 рубль, 3-кү бөлүктүң—350 рубль, инвалид уругларга—550 рубль. Ол дээрге телефон өртээниң 50 хуузу, радио дээш 36 рубль, хоорай транспортунуң шупту хевирлеринге чорааны дээш 67 рубль, чыл санында транспорт аймаанга компенсация, октябрь 1-ден май 15 чедир ыңай-бээр чылда чаңгыс катап чоруурунуң төлевири, инвалид уругларны эмнелге черлеринге (хыналда эрттирери-биле) чедирип чоруурларга орук төлевири бооп турар. Бажың-балгат-биле, протез-ортопед кылыглар-биле, реабилитацияның техниктиг херекселдери-биле хандырылга, чыл санында үдекчи ыттарны туткан төлевирлер, караа көрбес инвалидтерге тускай номнар үндүрүлгезиниң, хелемечилер ажыглааны дээш, тускай өөредилге херекселдери-биле хандырылга болгаш инвалид уругларны школа назы четпээннериң база ниити билиг албан черлеринге өөредип кижизидеринге база үстүнде адаттынган социал ачы-дуза чедирилгезиниң чарыгдалдарынга көрдүнген чиигелделер хевээр арткан.

Дайын хөделиишкиннериниң хоочуннарынга 650 рубль түннүг дараазында чиигелделер көрдүнген: диш протезтерин халас кылыры болгаш септээри дээш 21 рубль, хоорай болгаш хоорай чоогунуң транспортунга халас чоруурунга 67 рубль, санаторий-курорт баар путевкалар-биле бирги ээлчегде хандырары. Бажың-балгат-биле хандырылга, телефонну бирги ээлчегде салыры, протез-ортопед кылыглары-биле хандырылга база социал ачы-дуза чедирилгезиниң чиигелделери хевээр арткан.

Ай санының акша төлевирлерин (ААТ) акшаландырары-биле 2004 чылдың ноябрь 25-те 14,7 млн.рубль түннүг чагыгны РФ-тиң Пенсия фондузунче чоруткан. 2004 чылдың декабрь 17-де ол түн РФ-тиң Пенсия фондузунуң ТР-де салбырының агар санынче шилчип келген.

2004 чылдың декабрь 22-ден эгелеп 2005 чылдың январь айының акша төлевирлерин берип эгелээн. Адаттынган 14,7 млн. рубль шупту ААТ төлевирлеринче шилчиттинген. Амгы үеде Эрзин, Тес-Хем кожууннарда база Кызыл хоорайда январь айның акша төлевири уламчылап турар.РФ-тиң Пенсия фондузунче ай санында федералдыг регистрниң девискээр аайы-биле сегментизинде чарыгдалдарны дамчыдып турар.

Ай санының акша төлевирлери социал ачы-дуза чедирилгезиниң үндезини болганда, федералдыг регистрниң девискээр аайы-биле сегментизиниң чарыгдаан сантүүн ай санында республикада ыяап-ла медицина камгалалының фондузунче база РФ-тиң социал камгалал фондузунуң ТР-де регионалдыг салбырынче акт езугаар дамчыдып турар. Сөөлгү сан-түүн 2005 чылдың январь 10-да дамчыткан.

РФ-тиң Пенсия фондузунуң ТР-де салбырында 3-04-24, 1-35-48 дугаарлыг телефоннарже долгааш, федералдыг бюджеттен алыр ай санының акша төлевирлериниң (ААТ) дугайында медээлерни тускай специалистерден ап болур.

№122 Федералдыг хоойлуну боттандырарының дугайында айтырыг талазы-биле селектор хуралынга күш-ажыл болгаш социал политика сайыды А. Т. КОНГАРНЫҢ республика даңзызынче кирген кижилериң социал деткимчезиниң талазы-биле хемчеглер дугайында чугаазындан

Тыва Республиканың Чазааның 2004 чылдың декабрь 31-де **"Күрүнениң социал деткимчезин алыр эргелиг кижилериң республика даңзызын бадылаар дугайында"** №1223 доктаалы-биле республика бюджединден социал деткимче алыр эргелиг кижилериң республика даңзызын бадылаан:

—Күш-ажылдың хоочуннары 15115 кижи;

—Тылга 1941 чылдың июнь 22-ден 1945 чылдың май 9 чедир хуусаада 6 айдан эвээш эвес үеде ажылдааннар, азы Ада-чурттуң Улуг дайынының үезинде кызымак күш-ажылы дээш ССРЭ-ниң орденнери болгаш медальдары-биле шаңнатканнар — **820 кижи;**

—Россия Федерациязының девискээринге 1917 чылдың октябрь 25-тен (ноябрь7) **политиктиг репрессияга таварышканнар —173 кижи;**

—Политиктиг репрессиялардан когараан деп хүлээп көрдүнгеннер — **177 кижи.**

Ниитизи-биле — **16285 кижи.**

Тыва Республиканың Чазааның ажылдап кылганы дараазында:

—"Политиктиг репрессиялардан когараан деп хүлээп көрдүнген кижилериң болгаш агартканнарның социал деткимчезиниң хемчеглериниң дугайында";

"Күш-ажылдың хоочуннарының база тылга 1941 чылдың июнь 22-ден 1945 чылдың майга чедир хуусаада 6 айдан эвээш эвес үеде ажылдааннарның, азы Ада-чурттуң Улуг дайынының үезинде кызымак күш-ажылы дээш ССРЭ-ниң орденнери болгаш медальдары-биле шаңнатканнарның социал камгалалының хемчеглериниң дугайында" **хоойлуларын Улуг Хурал хүлээп алган.**

Тыва Республиканың Чазаа дараазында доктаалдарны хүлээп алган:

"Республика бюджединден социал деткимче алыр эргелиг кижилериң республика даңзызының дугайында" 2004 чылдың декабрь 4-те №1092 доктаалында республика бюджединден социал дуза алыр эргелиг кижилериң дугайында медээ-дыннадыглар киириериниң чурумун бадылаан.

Тыва Республиканың Чазааның 2004 чылдың декабрь 28-те "Күш-ажылдың хоочуннарынга, тылдың ишчилеринге, политиктиг репрессиялардан когараан пенсионерлерге болгаш инвалидтерге ай санының акша төлевириниң хемчээлиниң болгаш ону боттандырып чорударының Чурумунуң дугайында" №1201 доктаалында акша төлевирлериниң хемчээлдерин бадылаан.

2004 чылдың декабрь 31-де "Күрүнениң социал дузазын алыр эргелиг кижилериң республика даңзызын бадылаарының дугайында" №1223 доктаал.

Республика даңзызынче кирген чиигелде алыр кижилерге төлевирни организастаарының нормативтиг хоойлу-дүрүм баазазы тургустунган (төлевирниң хемчээли, төлелгени чорударының механизми болгаш чуруму). Күш-ажыл болгаш социал хөгжүлде эргелелдери отчет-учет талазыбиле көргүзүглерни хүннүң-не берип турар.

2005 чылда социал деткимче хемчеглерин 2004 чылга хамаарыштыр категориялар аайы-биле төлевирлериң түүнүң база санының байдалын көргүзерге мындыг:

Күш-ажылдың хоочуннары:

Күш-ажылдың хоочуннарынга 2004 чылда 7469 дилег киирген хамаатыларга 25 млн.029 муң рубльдиң, ооң иштинде (кылымал диштерни халас кылырынга болгаш септээринге (аар өртектиг демир болгаш демир-керамика өртээниң төлевиринге чарыгдалдан аңгыда) 587 хамаатыга 1 млн. 115 муң рубльдиң, республика иштиниң транспортунга халас чоруурунга 2990 хамаатыга 2 млн. 876 муң рубльдиң, хоорай, хоорай чоогунуң пассажирлер транспортунга 2703 хамаатының халас чоруурунга 3 млн.244 муң рубльдиң ачы-дузазын чедирген, 3195 хамаатыга телефон өртээнге 50% чиигелдени 2 млн.205 муң рубльге, 920 хамаатыга радио өртээнге 50% чиигелдени 83 муң рубльге чоруткан, коммунал ачы-дузазы дээш 7469 хамаатыга 15 млн. 506 муң рубльдиң ачы-дузазын чедирген), бир кижиге хамаарыштыр түн — 279 рубль.

2005 чылда күш-ажылдың хоочуннарының саны 15115 кижи четкен. Баш удур санаашкын-биле акша-хөреңгиниң хемчээли 76 млн. 566 муң рубль, ооң иштинде (кылымал диштерни халас кылырынга болгаш септээринге (аар өртектиг демир болгаш демир-керамика өртээниң төлевиринге чарыгдалдан аңгыда) 1579 хамаатыга 3 млн.941 рубль, республика иштинге транспортка халас чоруурунга 15115 хамаатыга 12 млн.818 муң рубль, хоорай, хоорай чоогунуң пассажирлер транспортунга 2808 хамаатыга 5 млн.391 муң рубль — көдээ черлерге, 5973 хамаатыга 11 млн.468 муң рубль — хоорайга, 50% чиигелдиг телефон өртээнге 7288 хамаатыга 6 млн. 559 муң рубль, радио өртээнге 50% чиигелделиг 1751 хамаатыга 210 муң рубль, коммунал ачы-дузазынга 15637 хамаатыга 38 млн.819 муң рубль), бир кижиге ортумаа-биле көдээ черге 402 рубль, а хоорай черге 422 рубль.

Тылдың ишчилери

2004 чылда тылдың ишчилеринге дилег киирген 213 хамаатыга ниитизи-биле 784 муң рубльдиң, ооң иштинде (кылымал диштерни халас кылырынга болгаш септээринге (аар өртектиг демирлер болгаш демир-керамика өртээниң төлевиринге чарыгдалдардан аңгыда) 62 хамаатыга 118 муң рубльдиң ачы-дузазын чедирген, республика иштинге транспортка халас чоруурунга 213 хамаатыга 204 муң рубль, хоорай, хоорай чоогунуң пассажирлер транспортунга 122 хамаатыга 146 муң рубль, 50% чиигелделиг эмнер хандырылгазынга 191 хамаатыга 316 муң рубль). Бир кижиге чарыгдал ортумаа-биле 307 рубль.

2005 чылда оларның саны 820 кижи четкен. Баш удур санаашкын-биле акша-хөреңгиниң хемчээли 4 млн. 616 муң рубль, ооң иштинде (кылымал диштерни халас кылырынга болгаш септээринге (аар өртектиг демир болгаш демир-керамика өртээниң төлевиринге чарыгдалдардан аңгыда) 543 хамаатыга 1 млн. 355 муң рубль, республика иштинге транспортка халас чоруурунга 820 хамаатыга 695 муң рубль, хоорай, хоорай чоогунуң пассажирлер транспортунга 620 хамаатыга 1 млн.190 муң рубль, 50 хуу чиигелделиг эмнер хандырылгазынга 820 хамаатыга 1 млн.476 муң рубль), бир кижиге ортумаа-биле 441 рубль.

Политиктиг репрессияларга таварышкаш, оон агарткан хамаатылар:

2004 чылда күш-ажылдың хоочуннары дилег киирген 147 хамаатыга 312 муң рубль түнге ачы-дузаны чедирген, ооң иштинде (кылымал диштерни халас кылырынга болгаш септээринге (аар өртектиг демир болгаш демир-керамика өртээниң төлевиринге чарыгдалдан аңгыда) 5 хамаатыга 9 муң рубль, агаар азы хоорайлар аразынга автомобиль транспортунга 50% чиигелделиг (ыңай-бээр чылда бир катап) чоруурунга 4 хамаатыга 4 муң рубль, 2 хамаатыга телефонну халас салдырып бээринге 8 муң рубль, 147 хамаатыга чурттала-коммунал ачы-дузазынга 50% чиигелделиг төлевирни 191 муң рубльге чоруткан), бир кижиге онааштыр ортумаа-биле 177 рубль.

2005 чылда төлевир алыкчыларының саны 402 кижиге чедир өскен. Баш удур санаашкын-биле акша-хөреңгиниң хемчээли 1 млн. 555 муң рубль, ооң иштинде (кылымал диштерни халас кылырынга болгаш септээринге (аар өртектиг демир болгаш демир-керамика өртээниң төлевиринге чарыгдалдан аңгыда) 12 хамаатыга 30 муң рубль түннүг, 50% чиигелделиг эм хандырылгазынга 173 хамаатыга 311 муң рубль, 50 хуу чиигелделиг (ыңай бээр чылда бир катап) чоруурунга 98 хамаатыга 22 муң рубль, хоорай база хоорай чоогунуң транспортунга халас чоруурунга 141 хамаатыга 203 муң рубль, 12 хамаатыга телефонну халас салдырып бээринге 50 муң рубль, 173 хамаатыга чурттала-коммунал ачы-дузазын 50% чиигелделиг төлээринге 404 муң рубль). Бир кижиге ортумаа-биле 491 рубль.

Агарткан хамаатыларның өг-бүлезиниң кежигүннери:

2005 чылда 229 хамаатыга чурттала-коммунал ачы-дузазын 50% чиигелделиг төлээринге баш удур санаан акша-хөреңгиниң хемчээли — 535 муң рубль.

Политиктиг репрессиялардан когараанар:

2005 чылда төлевир алыр улустуң саны 177. Баш удур санаашкын-биле акша-хөреңгиниң хемчээли 937 муң рубль, ооң иштинде (177 хамаатыга 50% чиигелделиг эм хандырылгазынга 319 муң рубль, хоорай база хоорай чоогунуң пассажирлер тран-

спортунга халас чоруурунга 142 хамаатыга 204 муң рубль, чуртталга-коммунал ачы-дузазы дээш 177 хамаатыга 50% чиигелделиг төлевирге 414 муң рубль). Бир кижиге ортумаа-биле 441 рубль.

Соцкамгалал органнарының ажылдакчылары документилерни хынап, хүлээп ап турар. Республика даңзызынче киирериниң дугайында дужаалдарны үндүргеш, хамаатыларның хууда херээн ажыдып, акша төлевирин керээ езугаар шилчидер. Яамы неделя санында (понедельникте) соцкамгалал эргелелдериниң тургузуп бадылааны медээлерин болгаш республика даңзызының талазы-биле дыңнадыгларны ап турар.

Ай санында (ай эгезинде) Чазак доктаалы-биле чиигелде алыр кижилерниң республика даңзызын киирген медээ дыңнадыгларга үндезилеп бадылаар.

Сан талазы-биле отчеттуг медээ-көргүзүглерге хажыдыышкын болу берзе (чедир көрбейн барганындан, сула ажылдаанындан), харыысалганы хоорайларның болгаш кожууннарның чагырга даргалары, социал камгалал органнарының начальниктери алыр, чүге дизе ол бюджет көргүзүглеринде база акша төлевирлериниң хемчээлинде өскерилгелер болу бээри-биле холбашкан болур.

Тыва Республиканың ыяап-ла медицина камгаладылга фондузунуң күүсекчи директору Т.ПЕРВУХИНАНЫҢ ЧУГААЗЫНДАН

2004 чылдың август 22-де үндүрген №122 Федералдыг хоойлуну боттандырарыбиле Тыва Республиканың ыяап-ла медицина камгаладылга фондузу улуг белеткел ажылын кылып чоруткан:

Чиигелделиг эм-таң-биле хандырылганың программазының күрүне деткимчезин хандырары-биле Дирекция тургустунган; камгаладылга кылдыртып алган чурттакчы чоннуң немелде эм-таң алыр эргелиг кезээнге хамааржыр хамаатыларының дугайында бар дыңнадыгларны ажыглап, шүүштүрүлге кылыр ыяап-ла медицина камгаладылга фондузунуң төлээлериниң ажылдаар чуруму бадылаттынган; чиигелделиг рецепт езугаар хамаатыларга эмнер бижиириниң болгаш бээриниң чурумун тайылбырлаар сорулгалыг "изиг шугумну" ("горячая линия") ажыткан. Ооң ажылдап эгелээнинден бээр телефон-биле 128 кижи айтырыгларны салган. Келген айтырыгларга хамаарыштыр эмнелге-профилактика албан черлери-биле оперативтиг ажыл чоруп турар. Россия Федерациязының Пенсия фондузунуң Тыва Республикада салбырындан социал деткимче алыр эргелиг кижилерниң федералдыг даңзының регионалдыг сегментизин хүлээп алырынга чугула техниктиг белеткел кылдынган; ТР-ниң ыяап-ла медицина камгаладылга фондузунуң информастыг хандырылганы автоматчыдар килдизи Россия Федерациязының Пенсия фондузунуң Тыва Республикада салбырының сан-түңнерин девискээр ыяап-ла медицина камгаладылга фондузунуң дыңнадыглары-биле шүүштүрүлгени чоруткан; ТР-ниң күрүнеиң санажылга-касса төвүнүң Улусчу Банкызында (ГРКЦ НБ) чамдык кижилерни эм-таң-биле хандырарының хемчеглеринге социал деткимчени боттандырарынга чарыгдаар акша-хөреңгиниң агар саннары ажыттынган; ыяап-ла медицина камгаладылгалыг чугула эм-таңны алыр эргелиг хамаатыларны эм-таң-биле хандырар дугайында "Роста" фармацевт организациязы-биле дугуржулганы белеткээш, ат салдырары-биле чоруткан; ыяап-ла медицина камгаладылгалыг чугула эм-таң-биле хандырылганы алыр эргелиг чамдык хамаатыларны немелде эм-таң-биле хандырары-биле субъектилериниң аразында удур-дедир хамаарылгалар дугайында Чөпшээрежилгеге ат салдынган; Чөпшээрежилгениң киржикчилери — Россияның Пенсия фондузунуң Тыва Республикада салбыры, ыяап-ла медицина камгаладылгазының Тываның республика фондузу, ТР-ниң Кадык камгалал яамызы, "Роста" хааглыг акционер ниитилелдиң Красноярскиде салбыры; Ыяап-ла медицина камгаладылгазының Федералдыг фондузунуң адрезинче 2005 чылдың январь 14-те чиигелделиг рецептилерни төлээр акша-хөреңгиге хамаарыштыр чагыгны чоруткан.

Хоойлунуң боттаныышкыны Тыва Республиканың Чазааның талазындан доктаамал контрольда турар. ТР-ниң Чазааның эгелээшкини-биле хоорай, кожуун чагыргаларының даргаларының оралакчыларының, улуг эмчилериниң, экономистериниң болгаш фармацевт организацияларының удуртукчуларының киржилгези-биле республика хуралдарын эрттирген.

Чиигелделерлиг хамаатылар-биле ажылды организастаары-биле эмнелге албан черлеринге болгаш ТР-ниң аптекаларынга документация пакеттерин белеткээн. Документацияны дамчыдарын фонд 2004 чылдың декабрь 29-та эгелээн, ынчалза-даа бо хүнге чедир Чөөн-Хемчик, Кызыл, Тере-Хөл, Өвүр дээн ышкаш черлериниң төп кожуун эмнелгелери боттарының материалдарын ап келбээн. 29 фармацевт организацияларының 6-зы документация пакеттерин албаан.

Халас эм алыр эргелиг хамаатылар январь 11-ден эгелеп аптекаларже барып эгелээн. Чиигелделиг рецептилер бижип бербейн турарынга хамаарыштыр хомудалдар бар. Хоойлу езугаар бадыткаттынган даңзыда кирип турар эмнер чамдык фармацевт организацияларында чок бооп турар.

Январь 13-тен эгелеп фондунуң ажылдакчылары эмнелге-профилактика албан черлериниң чиигелделерлиг хамаатыларбиле ажылының хыналдазын эгелээн. Бөгүнге чедир Кызыл хоорайның бүгү эмнелге-профилактика албан черлериниң хыналдазы чоруттунган. Эмнелге-профилактика албан черлеринде чугула херек бүгү үүлдер бар. Моон соңгаар чорудар ажыл эмчилериниң организастыындан болгаш ак сеткилдиг чоруундан хамааржыр.

Ыяап-ла медицина камгаладылгазының фондузу № 122 Федералдыг хоойлуну (22.08.04.) боттандырарынга киржилгелиг немелде эм-таң-биле хандырылга системазының бүгү киржикчилерин ооң дүрүмнерин ажылдаар черлеринге тодаргайыбиле күүседиринче кыйгырып турар.

Айтырыглар болгаш харыылар

МОНУ БИЛИП АЛЫРЫ АРТЫК ЭВЕС

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының инициативазы-биле январь 14-те 8.00 шактан 17.00 шакка чедир республика бюджединиң күсели-биле социал деткимче алыр эргелиг хамаатыларның чиигелделиг категорияларынга ай санында акша төлевириниң айтырыгларының талазы-биле Тываның Чазааның "изиг шугуму" (айтырыглар болгаш харыылар) ажылдаан. Ол "изиг шугумга" телефон дамчыштыр алдан ажыг айтырыг кирген, колдуунда-ла Кызыл хоорай чурттакчыларындан болган. Телефон долгааннарның хөй кезии олар чиигелделиг категорияның кайызынга хамааржырының айтырыгларын, ай санында акша төлевирлерин бээриниң чурумун болгаш хуусааларын сонуургааннар. Хөй-хөй кижилер муниципалдыг автобустарга чорууру дээш чүге олар аңаа төлээр ужурлугул деп айтырыгга харыылап бээрин негээннер. Январь 1-ден эгелеп натуралдыг чиигелделерни акша компенсациялары-биле солуур дугайында чеже-даа чугаалааргa база чеже-даа бижиирге, чиигелделиг хөй-хөй кижилерге ооң утказы чедингир эвес болган.

Кирген айтырыгларга социал айтырыглар харыылап турар яамыларның болгаш ведомстволарның специалистериниң харыыларын моон адаанда парладывыс.

Н. С. Комбуй-оол, 75 харлыг, Улуг-Хем кожуун, Шагаан-Арыг.

Күш-ажылдың хоочуну атты ам-даа ап чадаштым, сайгарып көөрүн улуу-биле дилеп ор мен, чежеге чедир манаар мен?

Билип алыры-биле билдириишкин ээзи ТР-ниң Күш-ажыл болгаш социал политика яамызының хоочуннар болгаш инвалидтер херектериниң талазы-биле килдиске келири чугула-дыр, кабинет №101, тел. 5-36-85.

Пивии, пенсионер.

Бир эвес пенсияны банкыже (опер-биле) шилчидиптер болза, чиигелделер хевээр артар бе? Чиигелделерни кайыын алырыл: ол-ла банкыдан бе азы почтадан бе?

Бир эвес Силер күш-ажылдың хоочуну (тылдың агартынган азы политиктиг репрессиялардан когараан ишчизи) болза, ай санында акша төлевирин чедирери кожууннар болгаш хоорайлар чагыргаларының хүлээп алдынган доктаалдарындан хамааржыр, ында тодаргай организацияларны: банкыны, почта салбырларын азы күш-ажыл болгаш социал хөгжүлде эргелелдерин айтып каан болур.

Шубина, күш-ажылдың хоочуну, **Н. Н. Черных, А.И. Чернятьева**, күш-ажылдың хоочуну, **Г. А. Бакулина**, күш-ажылдың хоочуну, **Б.В. Немкин, М.Г.Прохорова, Ф.Н.Макаров**, Ада-чурттуң Улуг дайынының хоочуну, **Л. К.Тарасова**, күш-ажылдың хоочуну, **К.В. Бурделов**, ИХЯ-ның күш-ажылдың хоочуну, **Н.П.Савальева, Дартый-оол**, күш-ажылдың хоочуну, **Н.Бехтерева**, Ада-чурттуң Улуг дайынының болгаш күш-ажылдың хоочуну, **В.Зябрева**, политиктиг репрессиялардан когараан, **С.Ш.Монгуш**, II-ги бөлүктүң инвалиди, **Э.К.Лебедева, А.М. Николенко**, 2-ги бөлүктүң инвалиди, **Н.М. Бондарчук**, күш-ажылдың хоочуну, **Б.Монгуш**, күш-ажылдың хоочуну, **К.И. Корнеева**.

Күш-ажылдың хоочуннарынга, инвалидтерге, Ада-чурттуң Улуг дайынының инвалидтеринге чиигелделер хевээр артар бе азы акша-биле бээр бе? Бир эвес акша-биле болза, хемчээли үү хирел?

Күш-ажылдың хоочуннарынга, инвалидтерге болгаш өске-даа чиигелделерни күш чок болдурбас, олар акша компенсациялары – ай санында акша төлевири-биле солуттунар, ай санында акша төлевирлериниң хемчээлдери янзыбүрү болур, олар хамаатыларның категориязындан хамааржыр. Тывада күш-ажылдың хоочуннарынга ай санында акша төлевири Тыва Республиканың Чазааның "Күш-ажылдың хоочуннарынга, тылдың ишчилеринге, пенсионерлер, инвалидтер болуп турар политиктиг репрессиялардан агарткан, аңаа когараан кижилерге ай санында акша төлевирин боттандырарының хемчээлдериниң болгаш чурумунуң дугайында" 2004 чылдың декабрь 28-те № 1201 доктаалын езугаар 402 рубль болур.

Ада-чурттуң Улуг дайынының инвалидтеринге 1550 рубль хемчээлге ай санында акша төлевири бээри көрдүнген. Инвалидтерге чаңгыс аай акша төлевириниң хемчээли ажылдап шыдаар шинээзиниң кызыгаарлаашкынының деңнелинден хамааржыр. 2005 чылда 1-ги бөлүктүң инвалидтеринге чаңгыс аай акша төлевирин 950 рубльге, 2-ги бөлүктүң инвалидтеринге – 550 рубль, 3-кү бөлүктүң инвалидтеринге – 350 рубль болур кылдыр доктаадып турар. Политиктиг репрессиялардан когараннарга чаңгыс аай акша төлевирин 441 рубль хемчээлге төлээр.

Л. К.Тарасова, күш-ажылдың хоочуну, **Т.К.Каражыкпай, Е.П. Безъязыкова**, күш-ажылдың хоочуну, **Г. Вангобин, В.Озерская**, күш-ажылдың хоочуну, күш-ажылчы фронтунуң хоочуну, **М.П. Пьяновская**, күш-ажылдың болгаш күш-ажылчы фронтунуң хоочуну.

Акша компенсацияларын кажан төлеп эгелээрил?

Федералдыг төптен январь 17-де республика бюджединиң күселиби-биле социал деткимче алыр эргелиг хамаатыларга ай санында акша төлевири төлээр талазы-биле чарыгдалдарны дуглаарынга акша-хөреңгилер келген. Ол-ла хүн муниципалдыг бюджеттерже күш-ажылдың хоочуннарынга, тылдың ишчилеринге болгаш политиктиг репрессиялардан когараннарга акша компенсацияларын төлээр кылдыр 6675 муң рубльди шилчиткен.

М.П. Сакова, күш-ажылдың хоочуну, **Л.А. Шмак**.

Ада-чурттуң Улуг дайынының киржикчилериниң дулгуяк арткан кижилеринге кандыгбир чиигелделер азы төлевирлер көрдүнүп турар бе?

2004 чылдың август 22-де №122 Федералдыг хоойлунуң 44 үүлүн езугаар дайынга өлген (мөчээн) инвалидтериниң, Ада-чурттуң Улуг дайынының киржикчилериниң болгаш дайынчы хөделиишкиннериниң хоочуннарының өг-бүлелериниң кежигүннеринге 150 рубль хемчээлге ай санында акша төлевири көрдүнген. ТР-ниң Чазааның 2004 чылдың декабрь 28-те № 1201 доктаалын езугаар күш-ажылдың хоочуннарынга ай санында акша төлевириниң хемчээли 402 рубль болур. Күш-ажылдың хоочуну дээш чаңгыс аай акша төлевири алыры М.П. Саковага ажыктыг болур ийик.

В.К. Коштал, күш-ажылдың хоочуну, күш-ажылчы фронтунуң хоочуну, өлген кижиниң өг-бүлезиниң кежигүну, **А.Ф.Кириченко**, күш-ажылчы фронтунуң хоочуну, **А.Ф.Кириченко**, күш-ажылчы фронтунуң хоочуну.

Кандыг чиигелделерни ажыглап болур мен?

Чиигелделер дараазында хемчээлдерге ай санында акша төлевирлери-биле солуттунган:

күш-ажылдың хоочуннарынга — 402 рубль;

тылдың ишчилеринге — 479 рубль;

дайынга өлген (мөчээн) инвалидтериниң , Ада-чурттуң Улуг дайынының киржикчилериниң болгаш дайынчы хөделиишкиннер хоочуннарының өг-бүлелериниң кежигүннеринге – 150 рубль,

Категорияларның үүгле бирээзиниң талазы-биле компенсацияларны ап болур эргелиг силер, шилип алыры Силериниң эргеңердир.

Евдокия Тимофеевна Макаренко, 86 харлыг, Ада-чурттуң Улуг дайынының хоочуну, өлген кижиниң өг-бүлезиниң кежигүну.

1. **Чиигелделиг кижилерни автобустардан үндүрүптер-дир, сөөртпес аан, биске кончуг чугула амыдыралчы бо айтырыгны сайгарып бээрин диледивис.**

2. **Соцпакет талазы-биле эм аймаан канчаар бээр ирги?**

1. 2004 чылдың август 22-де № 122 Федералдыг хоойлунуң 44 үүлүн езугаар ай санында 1050 рубль хемчээлге акша төлевири бээри көрдүнген, аргыжарынга чиигелделер ында кирип турар.

2. Ада-чурттуң Улуг дайынының хоочуну кижи болганыңарда, социал ачы-дузалар бөлүү хевирлиг күрүнеден социал дуза алыр эргелиг кижилериниң федералдыг даңзызынче кирип турар-дыр силер. 450 рубль түңнүг социал ачы-дузалар бөлүү дараазында үүлдерден тургустунар: санаторий-курортка эмнээшкин (медицина көргүзүглериниң талазыбиле), эмнээшкин чорудар черге баарының орук хөлезини – 100 рубль, эм-биле хандырылга – 350 рубль, хоорай чоогунга транспорт-биле чоруурунга — 50 рубль.

Эмнелге албан чериниң поликлиниказынга баргаш, эмнеп турар эмчизиниң бижип бергени рецептилерге үндезилеп эмнерни бээр. Бо таварылгада чиигелделиг эм аймааның Даңзызынче (РФ-тиң Кадык камгалал болгаш социал хөгжүлде яамызының дужаалыбиле бадылаан) кирип турар эмнерни бижип бээр. Ол эмнерни Кызыл хоорайның дараазында аптека албан черлеринден ап болур: аптеканың тускай кезектери № 1 (Кочетов кудумчузу, 137, телефоннары: 3-18-52 , 3-18-68), № 19 (Дружба кудумчузу, 5 , телефону 5-80-95), "Кызылфармация" №20 муниципалдыг каттышкан бүдүрүлге (Ленин кудумчузу, 24, телефону 3-77-72), аптека ЧП Л.М. Канаол (Калинин кудумчузу, 10, телефону 5-71-43), "Аржаана фарм" кызыгаарлаттынган харыысалгалыг ниитилел (Московская кудумчузу, 104, телефону 5-05-60). Аптеканың "изиг" шугумунуң телефону 1-21-79.

Караа көзүлбестер ниитилелиниң даргазы.

1. **2004 чылда эм аймаа көңгүс бербээннер. Бо айтырыг талазы-биле Күш-ажыл яамызынга дилегни киирген бис,**

(Уланчызы 12-ги арында).

(Төнчүзү. Эгези 11-ги арында).

ынчалзажок ук айтырыг бөгүнге чедир чидиг болуп артпышаан.

2. **Карак талазы-биле инвалидтерге коммунал ачы-дузаларын төлээринге чиигелделер чүге көрдүнмээнил?**

1. 2004 чылда эм аймаа-биле хандырылгага чиигелделерни эмчилерниң рецептилери-биле берип турган. "Россия Федерациязында инвалидтерниң социал камгалалының дугайында" Федералдыг хоойлуга дүүштүр ТР-ниң Күш-ажыл яамызы чүгле 7887,0 муң рубль-биле акшаландырган.

2. 2005 чылдың январь 1-ден чиигелделиг кижилерге күрүнеден социал деткимченің чаа системазы күштүг болуп эгелээн. Инвалидтерге ай санында акша төлевири

3-кү чергениинге (1 бөлүк) 950 рубль + соцпакет;

2-ги чергениинге (2 бөлүк) 550 рубль + соцпакет;

1-ги чергениинге (3 бөлүк) 350 рубль + соцпакет.

Социал пакетке кирер чүүлдер болза:

— эмчиниң рецептилерин езугаар эргежок чугула чүүлдер-биле хандырары;

— медицина көргүзүглери барда, санаторий-курортка эмнээшкинге путевканы бээри болгаш хоорайлар аразынга транспортка чоруурунуң өртээ.

Надежда Николаевна Черных, пенсионер.

Соцпакет-биле эм аймаа алыры бисте эң-не нарын айтырыг болу берген, чүге дизе эмчиге талон бээр дээш аптека чоруур, ооң соонда дедир поликлиникаже баар апаар-дыр.

Бир эвес Силер пенсионер болуп, хоочураан аарыглыг болзуңарза, кижилерниң девискээр даңзызынга хамааржыр-дыр силер, тодаргайлаарга, чиигелделиг рецептилер езугаар чиигелделиг эм аймаан ап болур силер. Аптекага эм аймаан берип турда, рецепт аптека албан черинге артып калыр, рецептиден үзер талон аарыг кижиге артып калыр, ону эмчи кижиге дедир бербес.

Сергей Улангур, дайынчы хөделиишкиннерниң хоочуну.

Банкыда агар сан ажыдып алдым, ынчалзажок мынчага чедир "чиигелделиг" акшалар олче шилчиттинмээн-дир. Кажан шилчиттинген турар ужурлугул?

Чурттап турар чериңерниң аайы-биле Пенсия фондузундан ону тодараттырып алырыңар чугула-дыр.

Алексей Владимирович Ковальчук.

Россияның хүндүлүг донору кижи мен. Төлевирниң түңүн болгаш кажан төлеп эгелээрин билип алыксаан ийик мен. Россияның хүндүлүг донорлары федералдыг чиигелделиг кижилерге азы республика ужур-дузалыг чиигелделиг кижилерге хамааржыр бе?

"Россияның хүндүлүг донору" болгаш "ССРЭ-ниң хүндүлүг донору" деп хөрек демдектери-биле шаңнаткан хамаатылар Россия Федерациязының болгаш Тыва Республиканың хоойлужудулгазында доктааткан чурум езугаар чиигелделерни база артык эргелерни ажыглап турар. 2004 чылдың август 22-де өскерилгелери-биле кады Россия Федерациязының "Хан дужаарының болгаш ооң компонентилериниң дугайында" 1993 чылдың июнь 9-та №5142-1 Хоойлузунуң 11 чүүлүнге база "Тыва Республикада хан дужаарының болгаш ооң компонентилериниң дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга дүүштүр "Россияның хүндүлүг донору" азы "ССРЭ-ниң хүндүлүг донору" деп хөрек демдектери-биле шаңнаткан хамаатылар 6000 рубль хемчээлге чыл санында акша төлевири алыр эргелиг. Хүндүлүг донорлар чиигелделиг кижилерниң федералдыг категориязынга хамааржыр. Ук түңнерни төлеп бээрин Тыва Республиканың бюджет агар санынче федералдыг бюджеттен субвенцияларның кирген шаа-биле чорудар.

Суртан-оол Шагдырович Монгуш.

Бодум күш-ажылдың хоочуну мен, кадайым 2-ги бөлүктүң инвалиди. Биске дараалаштыр кандыг чиигелделер бээр ужурлугул? А коммунал ачы-дузалары дээш чиигелделерни ап кааптар бе азы канчаарыл? Оон аңгыда мооң мурнунда электри энергиязынга чиигелделер турган үве, ынчалзажок ол ам чок. Ол үнүң-биле холбашкан ирги?

Россия Федерациязының хоойлужудулга актыларынга өскерилгелер киргени болгаш РФ-тиң чамдык хоойлужудулга актыларының күжүн чидиргени-биле холбаштыр 2004 чылдың август 22-де № 122 Федералдыг хоойлуну хүлээп алганы-биле холбаштыр ооң 44,63 үүлдеринде ай санында акша төлевири (2-ги бөлүктүң инвалидтеринге — 550 рубль), ооң иштинде коммунал ачы-дузаларынга чиигелделер көрдүнген. Тыва Республиканың Чазааның "Күш-ажылдың хоочуннарынга, тылдың ишчилеринге, пенсионерлер болгаш инвалидтер болуп турар агарткан, политиктиг репрессиялардан когараан кижилерге ай санында акша төлевирин бээриниң хемчээлиниң болгаш ону боттандырарының чурумунуң дугайында" 2004 чылдың декабрь 28-те № 1201 доктаалынга дүүштүр күш-ажылдың хоочуннарынга ай санында 402 рубль акша төлевири бээри көрдүнген.

Н.А.Путинцева.

Ада-чурттуң Улуг дайынының болгаш күш-ажылдың хоочуну мен. Меңээ кандыг чиигелделер туруп болурул?

2004 чылдың август 22-де № 122 Федералдыг хоойлунуң 44 үүлүн езугаар Ада-чурттуң Улуг дайынының хоочуннарынга 1050 рубль хемчээлге ай санында акша төлевири бээри көрдүнген. Тыва Республиканың Чазааның "Күш-ажылдың хоочуннарынга, тылдың ишчилеринге, пенсионерлер болгаш инвалидтер болуп турар агарткан, политиктиг репрессиялардан когараан кижилерге ай санында акша төлевирин бээриниң хемчээлдериниң болгаш ону боттандырарының чурумунуң дугайында" 2004 чылдың декабрь 28-те № 1201 доктаалынга дүүштүр күш-ажылдың хоочуннарынга 402 рубль хемчээлге ай санында акша төлевири көрдүнген. № 122 Федералдыг хоойлуга дүүштүр, бир эвес федералдыг янзы-бүрү хоойлужудулга актыларын езугаар хамааты ай санында акша төлевири алыр эргелиг болза, ооң шилиишкинин барымдаалап ай санында чаңгыс удаа акша төлевирин бээр. Ындыг болганда Ада-чурттуң Улуг дайынының хоочуну болганыңарда, 1050 рубль хемчээлге чаңгыс аай акша төлевирин силерге алыры ажыктыг-дыр.

В.И.Коврова-Комарова, ССРЭ-ниң хүндүлүг донору, 1-ги бөлүктүң инвалиди.

1. **ССРЭ-ниң хүндүлүг донору мен, донор чиигелделери алыр эргелиг мен бе?**

2. **Хүндүлүг донор болуп турарымны шынзыдып турар документилеримни чидирипкен мен. Читкен документилеримни катап канчаар тургузуп алыр мен? Ол атты Кызыл Крест тывыскан болгай, ол ам чок. Күр-архивинде мээң фамилиям база чок.**

1. "ССРЭ-ниң хүндүлүг донору" деп хөрек демдээ-биле шаңнаткан Россия Федерациязының хамаатылары "Россияның хүндүлүг донору" деп хөрек демдээ-биле шаңнаткан хамаатыларга хамаарыштыр тодарадып кааны социал деткимченің бүгү-ле хемчеглерин ажыглап турарлар, олар болза Россия Федерациязының хамаатыларынга күрүне магадылалдарын көргүзериниң Программазынга дүүштүр кадык камгалалының күрүне азы муниципалдыг организацияларынга оочурдан дашкаар халас медицина дузазын алыр; санаторий-курортка эмнедири-биле ажылдап азы өөренип турар чериниң аайы-биле чиигелделиг путевкаларны бирги ээлчегде алыр; чылдың оларга таарымчалыг үезинде чыл санында төлевирлиг кол шөлээни алыр; Россия Федерациязының Чазааның доктаадыры чурум езугаар алды муң рубль хемчээлге чылдың-на акша төлевири алыр эргелиг; Тыва Республиканың бюджединге субвенция хевирлиг ук төлевирге акша-хөреңгилер, а ол ышкаш ону эде көөрүнүң хемчээли чогуур чылда федералдыг бюджет дугайында Федералдыг хоойлуга көрдүнер.

"ССРЭ-ниң хүндүлүг донору" деп хөрек демдээ-биле шаңнаткан Россия Федерациязының хамаатылары "Россияның хүндүлүг донору" деп хөрек демдээ-биле шаңнаткан хамаатыларга хамаарыштыр тодаратканы социал деткимченің бүгү-ле хемчеглерин ажыглаарлар.

2. "ССРЭ-ниң хүндүлүг донору" деп дубликатты (хоолга) катап тургузарын донорнуң билдириишкининге (шаңнаткан чылы, шынзылганың дугаары, тывыскан чери) азы Силерниң хан азы плазма дужааган албан черинден үү хире хан азы плазма бергениниң дугайында шынзылгага үндезилеп боттандырар. Ону Россияның гематология болгаш трансфузиологияның эртем-шинчилел институдунче чорудар. Шынзылгаларның дубликаттарын бадылаарын Россияның гематология болгаш трансфузиологияның эртем-шинчилел институдунуң чогуур документилерни киргенин езугаар Россияның Кадык камгалал яамызы чорудар.

К.И.Корнеева, хоочун, Ада-чурттуң Улуг дайынының киржикчизи.

"Ак сеткилдиг шериг албаны дээш", "Дайын уруглары" 22, 28 үүлдерни 20 үүл-биле солупкан-дыр силер. 20 үүлде айыттынган бистиң чиигелделеривисти өскертир эргени кым бергенил, ында чүгле 470 рубль бээри көрдүнген-дир, транспортка халас чоруур, эм аймаанга болгаш өске-даа үүлдерге чиигелделерни чок кылып турарыңар ол бе?

"Хоочуннар дугайында" 95 чылдың январь 12-де № 40 Федералдыг хоойлу езугаар тылдың ишчизи болгаш күш-ажылдың хоочуну болганыңарда, элээн каш үндезиннер-биле чиигелделер алыр эргелиг-дир силер. Ындыг таварылгада Силерни хамаатыларның эң ажыктыг категориязынче, тодаргайлаарга, тылдың ишчизинге киирер-дир. Чаңгыс аай акша төлевириниң хемчээли 479 рубль болур-дур, күш-ажылдың хоочуннарынга 402 рубль болгай. Республика даңзызынга хамааржыр чаңгыс аай акша төлевириниң хемчээлдерин Тыва Республиканың Чазааның "Күш-ажылдың хоочуннарынга, тылдың ишчилеринге, пенсионерлер болгаш инвалидтер болуп турар агарткан, политиктиг репрессиялардан когараан кижилерге ай санында акша төлевириниң хемчээлдериниң болгаш ону боттандырарының чурумунуң дугайында" 2004 чылдың декабрь 28-те № 1201 доктаалын езугаар доктаадыр.

Оюн.

Социал пакеттиң болгаш коммунал ачы-дузаларының аразында ылгалы үүдел?

Коммунал ачы-дузалары социал пакеттиң кол кезээ болур.

С.И.Монгуш.

Бис өөм ээзи-биле 1-ги болгаш 2-ги бөлүктүң инвалидтери бис, биске чурттаар оран-савага субсидиялар бээр бе?

Чиигелделерни акша-биле солууру субсидияларны күш чок болдурганы ол эвес-тир.

Надежда Ивановна Кобылина, 2-ги бөлүктүң инвалиди.

Рак аарыының талазы-биле 5 кезиишкинни эртим. 1-ги бөлүктүң инвалиди кылдыр эде кылдыртып болур мен бе?

Эмнеп турар эмчиңерге барзыңарза эки-дир, оон аңаа клиника-эксперт ажылының талазы-биле комиссияны дамчыштыр бооп болур эде кылдырыышкын дугайында айтырыгны шиитпирлээр апаар.

Татьяна Яковлевна Семенова, 85 харлыг, 2-ги бөлүктүң инвалиди, **Кызыл-оол Монгуш.**

Харылзаа эргелели телефон дээш абонент төлевирни чүге 150 рубль чедир өстүрүпкенил?

Абонент системазында тус черниң телефон кожулгазын бергени дээш абонент шугумунуң талазы-биле тус черниң телефон харылзаазының ачы-дузаларының төлевириниң таривин Тарифтер талазы-биле федералдыг албан чери бадылаар. 2005 чылдың январь 1-ден Тарифтер талазы-биле федералдыг албанның 2004 чылдың декабрь 14-те № 261-с/1 дужаалын езугаар тарифтерни чурттакчы чонга 150 рубль хемчээлге, организацияларга — 220 рубль кылдыр бадылаан.

Валентина Ооржак, Кызыл район.

Мээң акым 1999 чылдың декабрьдан 2000 чылдың мартка чедир Чечен Республикага албан эрттирген. Аңаа чиигелделер бээр бе?

"Хоочуннар дугайында" 2004 чылдың август 22-де № 122 Федералдыг хоойлунуң 3 үүлүнге дүүштүр силериниң акыңар дайынчы хөделиишкиннериниң хоочуннарынга хамааржыр болгаш 650 рубль хемчээлге ай санында акша төлевири алыр эргелиг-дир.

Е.Д.Ирина, күш-ажылдың болгаш тылдың хоочуну.

Чиигелделерни компенсациялар-биле солуурунга удур мен. Бистиң Чазаавыс компенсациялар орнунга чиигелделерни арттырып каар аргалыг ирги бе?

Федералдыг хоойлужудулгага үндезилээш, чиигелделерниң натуралдыг азы акшалыг хевирин шилиир эрге 2006 чылдың январь 1-ден эгелеп бердинген турар.

А.П.Александрова.

1. **2-ги бөлүктүң инвалидтеринге ортопедиктиг идикке халас чагыг кылыр эрге хевээр артар бе?**

2. **Республикадан дашкаар клиникага консультация алырынга орук хөлезини дээш төлевирге 50 хуулуг чиигелде хевээр артар бе?**

1. Инвалидтерге протез-ортопедиктиг кылыгларга чиигелделер хевээр арткан.

2. Республикадан дашкаар клиникага консультация алырынга орук хөлезини дээш төлевирни КЭР-ниң түңнели алдынган соонда ТР-ниң Кадык камгалал яамызы боттандырар.

Н.Бехтерева.

"Плюс информ" солунга I-ги бөлүктүң инвалидтери 950 рубльди алыр турда, а 150 рубльди берген дээр дугайында бижидилер. Чүге ындыг болганы ол ирги?

Чаңгыс аай акша төлевирин бээрин тодарадып алыры-биле Пенсия фондузунуң эргелелинге азы чурттап турар чериңерниң аайы-биле социал камгалал органынга баар болзуңарза эки-дир.

М.Г.Прохорова, күш-ажылдың хоочуну.

Бир эвес квартира менде бижиттинген, а телефон — уруумда бижиттинген болза, телефон дээш чиигелделиг төлевир меңээ турар бе?

Силериниң уруунар хамаатыларның чиигелделиг категорияларынга хамаарышпас болза, ол таарышпас.

ШЫН

e-mail:shyn@tuva.ru Индекс 667000. Кызыл хоорай, Красноармейская, 100.

ТУРГУЗУКЧУЗУ: Тыва Республиканың Чазаа. Кол редактор Артур ХЕРТЕК.

РЕДАКЦИЯНЫҢ ТЕЛЕФОННАРЫ: Кол редактор — 1-01-35, кол редакторнуң оралакчылары —1-19-87, 1-40-77, тел/факс (394-22) 1-17-94, бухгалтерия — 1-17-91. **КИЛДИСТЕР:** ниитилел-политиктиг килдис — 1-18-10, культура, өөредилге —1-03-88, чагаа —1-03-87, көдээ ажыл-агый, үлетпүр килдистери—1-17-09.

Солун келбейн барганда, 3-14-94 телефонче долгаар.

Неделяда үш катап үнер. Хемчээли парлаан 3 ама.

Тираж 8634. Чагыг 6.

АГАР САНЫВЫС: № 40703810400000010000 Б ОАО Банк "Тувакредит", Кызыл ИНН—1701008465; корр сч 30101810600000000729 БИК 049304729.

Россия Федерациязының Парлалга, телерадио-дамчыдылга болгаш массальг коммуникациялар херектериниң талазы-биле яамызының Ортаакы Сибирьде регионнар аразының девискээр эргелели «Шын» солунну 2004 чылдың май 14-те эде бүрүткээн.

Херечилелдиң дугаары — ПИ №16-0510. Индекс 10002, 10003. ТР-ниң Парлалга болгаш информация күркомитединиң типографиязынга парлаан (Кызыл, Щетинкин-Кравченко, 1).

Солунда парлаттынган материалдарның авторларының бодалдары редакцияның туружу-биле дүүшпейн барып болур. Айыттынган саннары болгаш өске-даа фактылары, дыңнадыглары дээш авторлар боттары харыылаар.